

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни «Міжнародно-політичне регіонознавство»

рівень вищої освіти : другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітні програми : «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» / «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»

спеціалізація

вид дисципліни : обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладачі:

Лиман Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Парфіненко Анатолій Юрійович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства ХНУ імені В. Н. Каразіна.

2. Навчальний контент:

Розділ 1. Основні проблеми та аспекти міжнародно-політичного регіонознавства

Тема 1. Міжнародно-політичне регіонознавство як навчальна дисципліна та напрям наукової діяльності

Проблема інституціоналізації та самоазви міжнародно-політичного регіоноведення. Різні темпи розвитку країнознавчих-регіонознавчих досліджень на Заході, в СРСР і на пострадянському просторі. «Холодна війна» та країнознавчі-регіонознавчі студії. «Area studies» як міждисциплінарна галузь зарубіжних наукових досліджень географічних, національних та культурних регіонів в другій половині 1940-1990-і рр. Нові наукові й освітні програми регіонознавства. «Regional studies» як тренд міжнародного дипломатичної й бізнес-освіти, навчальних стажувань та наукових досліджень. Вплив країнознавства і регіонознавства на міжнародно-політичні науки. Об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіонознавства як комплексної навчальної та наукової дисципліни.

Тема 2. Регіональний структурний рівень системи міжнародних відносин

Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин. Проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон». Класифікація регіонів. Міжнародно-політичні регіони на макрорегіональному і субрегіональному рівнях. Структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах. Системний підхід під час аналізу регіональних аспектів міжнародних відносин.

Тема 3. Глобалізація і регіоналізація

Актуальність вивчення регіонознавства. Дві тенденції: глобалізація і регіоналізація. Глобалізаційні і регіоналізаційні процеси на різних етапах історичного розвитку. Держави, імперії й регіони Стародавнього світу. Феодальна роздробленість і централізація в Середні віки. Абсолютизм, колоніалізм і національно-визвольний рух Нового часу. Сучасна глобалізація і регіоналізація. Проблеми, що породжуються глобалізацією. Соціально-економічні, політичні та культурні наслідки глобалізації для регіонів світу. Регіоналізація як закономірний наслідок глобалізації. Регіоналізація та регіоналізм. Теоретичні підходи до аналізу феномена регіоналізації. Сучасні геополітичні моделі регіоналізації.

Тема 4. Процеси європейської інтеграції та регіоналізації

Історичні форми європейської інтеграції в Давнину. Форми європейської інтеграції в Середні віки та у Модернову добу. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі в першій половині ХХ ст. Початковий етап західноєвропейської інтеграції (до 1957 р.). Регіональні об'єднання Західної Європи в другій половині 50-х - 80-ті роки. Регіональна інтеграція країн Східної Європи в кінці 1940-х - 1980-ті роки. Підготовка та реалізація "Угоди про Європейський Союз". Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі. Перспективи та проблеми європейської інтеграції. Брекзит 2016. Європейська регіональна інтеграція і НАТО. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі.

Тема 5. Процеси політичної регіоналізації на Американському континенті

Процеси регіоналізації у доколумбовій Америці та в період Великих географічних відкриттів. Інтеграційні й дезінтеграційні процеси в Америці в кінці ХVІІІ – на початку ХХ ст. Перша регіональна політична організація Америки – Панамериканський союз. Військова інтеграція країн Америки під час та по закінченні Другої світової війни. Створення та діяльність Організації американських держав. Особливості регіональної взаємодії в Американському регіоні в епоху Холодної війни. Інтеграційні процеси в Південній Америці

на зламі XX – XXI ст. Створення та основні напрямки діяльності МЕРКОСУР. Інтеграція північноамериканських держав в кінці XX – на початку XXI ст.

Тема 6. Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці

Регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Давнину та Середні віки. Процеси регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в XVI – першій половині XX ст. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав. Регіональні військово-політичні організації Близького та Середнього Сходу другої половини XX ст. Арабо-ізраїльські війни та їх вплив на регіональні процеси. Інтеграційні процеси в арабському світі в другій половині XX – на початку XXI ст. (ОАР, Хашимітська Арабська Федерація та ін.). Організація ісламської конференції : завдання та основні напрями діяльності. Процес деколонізації Африки і формування ідей панафриканізму. Проекти регіоналізації на 1-й конференції народів Африки в Аккрі (1958). Створення та основні напрями діяльності Організації Африканської Єдності (ОАЄ). Політичні та поргівельно-економічні регіональні об'єднання сучасної Африки .

Тема 7. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР

Регіони Східної та Південної Азії у Давнину та в Середні віки. Особливості регіональної взаємодії у Східній та Південній Азії у Модернову добу. Регіональні політичні процеси в Азії в 1914-1945 рр. Загальна характеристика та фактори розвитку підсистеми міжнародних відносин Південної Азії в середині XX – на початку XXI ст. Індо-пакистанські конфлікти та проблема безпеки у Східній Азії. Ядерний чинник в міжнародних відносинах регіону. Створення та еволюція АСЕАН. Причини перетворення Китаю на сучасного економічного лідера регіону. Шанхайська декларація 1996 р. Основні напрями регіонального співробітництва в рамках ШОС. Основні параметри регіональної політики Австралії та Нової Зеландії.

Розділ 2. Міжнародна діяльність політичних еліт, партій, угруповань регіонів світу

Тема 8. Міжнародна діяльність політичних еліт. Політичні еліти Європи

Поняття «політична еліта», її структура та функції. Міжнародна регіональна та глобальна еліти. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи в античну епоху. Міжнародна діяльність політичних європейських еліт епохи Середньовіччя. Роль Церкви і лицарської ідеології в процесі формування її зовнішньополітичних доктрин. Зовнішньополітичні імперативи європейської буржуазії Нового часу. Зовнішньополітичні інтереси еліт країн Західної Європи в XX ст. Партійна еліта СРСР та комуністичних країн Центрально-Східної Європи та її діяльність в регіональних організаціях. Особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору. Європейські політичні еліти і сучасний етап регіоналізації.

Тема 9. Міжнародна діяльність політичних еліт Американського регіону

Політичні еліти доколумбової Америки та періоду Великих географічних відкриттів. Зовнішньополітичні доктрини колоніальних еліт Америки XVI-XVIII ст. Зіткнення інтересів еліт та Американська революція. Зовнішньополітична діяльність еліт Південної та Північної Америки в XIX ст. Міжнародна діяльність політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в кінці XIX - першій половині XX ст. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт США і Канади в другій половині XX ст. Напрями регіонального співробітництва політичних еліт країн Латинської Америки в другій половині XX ст. Сучасний етап розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США. Роль еліт латиноамериканських країн в процесах сучасної регіоналізації

Тема 10. Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки

Зовнішньополітична діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу й Африки у Давнину та Середні віки. Османська імперія як регіональний лідер і зміни в етно-конфесійному складі та доктринах регіональних еліт. Колоніальні захоплення європейців і створення колоніальної еліти в Африці, на Близькому і Середньому Сході. Вплив деколонізації і Холодної війни на зовнішньополітичні пріоритети еліт в країнах Близького і Середнього Сходу та Африки. Особливості складу та зовнішньополітичних інтересів політичних еліт Близького і Середнього Сходу в кінці XX – на початку XXI ст. Форми співробітництва та протистояння політичних еліт країн Африки в кінці XX – на початку XXI ст. Використання в політичних цілях релігійного фундаменталізму сучасними елітами Близького і Середнього Сходу та Африки.

Тема 11. Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР

Особливості формування політичних еліт країн Азії у Давнину та в Середні віки й їх зовнішньополітичні інтереси. Політичні еліти країн Азії доби Нового часу в процесах регіональної взаємодії Сходу і Заходу. Боротьба політичних еліт країн Азії за національне визволення в першій половині XX ст. та проекти регіональної інтеграції. Холодна війна і проблема вибору вектора регіональної і позарегіональної співпраці азіатських політичних еліт. Процес формування і склад комуністичних еліт КНР, ДРВ (СРВ), КНДР. Генезис сучасної політичної еліти Китаю. Рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі. Основні суперечності сучасних політичних еліт Азії і АТР на регіональному і глобальному рівні.

Тема 12. Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн

Фактори виникнення регіональних політичних партій країн сучасного світу. Особливості та типологізація регіональних партій Європи. Регіони та регіональні партії як учасники міжнародних відносин: досвід регіонального розвитку Євросоюзу. Євроскептицизм як різновид європейського регіоналізму. Погляди і організаційні структури євроскептиків. Причини феномену та основні напрями діяльності «регіонально-федеральної» партії Баварії ХСС. Моделі регіональних виборів та регіональні референдуми. Макрорегіональний рівень міжнародної діяльності регіональних партій.

Тема 13. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу

Міжнародна організована злочинність у Давнину. Піратство і боротьба з ним стародавніх держав. Рівень організованої злочинності в Середні віки. Захист від групових злочинів в судейниках («Правдах») нових варварських держав. Піратство в Середні віки і Новий час. Організована злочинна діяльність Британської Ост-Індської компанії. Основні етапи міжнародної діяльності організованої злочинності в XX ст. Сучасна організована злочинність: визначення та напрямки міжнародної діяльності в епоху глобалізації. Транснаціональні злочинні організації. Обсяги грошових оборотів транснаціональних злочинних організацій та їхні політичні проекти на національному, регіональному, глобальному рівнях. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Європи. Організована злочинність в США. Роль бутлегерства в становленні організованої злочинності США. Представники організованої злочинності США у виконавчих та законодавчих органах країни й міжнародних організаціях. Міжнародна діяльність організованої злочинності Латинської Америки. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Азії. Японська якудза. Китайські тріади. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Африки.

Тема 14. Регіональні політичні конфлікти

Сутність та базові причини регіональних політичних конфліктів. Історичні форми регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час. Особливості

регіональних політичних конфліктів у ХХ ст. Тиологізація та види регіональних політичних конфліктів сучасності. Прояв регіоналістських і сепаратистських тенденцій в політиці еліт. Поміркована, радикальна, екстремістська форми регіоналізму. Поняття, сутність, регіональні рівні націоналізму, націонал-сепаратизму, політичного екстремізму, тероризму. Політизація ісламу та її наслідки для розвитку конфліктів на мікро- і макрорегіональному рівні. Особливості етнонаціональних та політичних конфліктів на пострадянському просторі. Управління регіональним конфліктом. Стратегії врегулювання регіональних конфліктів.

Тема 15. Україна в інтеграційних процесах сучасності

Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку. Історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації. Політика України щодо інтеграційних проектів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАзЕС, ГУУАМ тощо. Євроатлантична інтеграція України. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з НАТО та ЄС. Сутність і зміст регіональної політики України. Сучасна політика децентралізації. Історія формування та сучасний склад політичної еліти в Україні. Регіональна еліта і механізми її впливу на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні. Регіональні рухи й організації України.

Рекомендована література

Методичне забезпечення

Лиман С. І, Міжнародно-політичне регіонознавство : навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми Міжнародні відносини та регіональні студії» / С. І. Лиман, А. Ю. Парфіненко. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 56 с.

Основна література

1. Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с.
2. Бусыгина И.М. Политическая регионалистика: Учебное пособие / Бусыгина. М.: МГИМО ; РОССПЭН, 2006. 280 с.
3. Воскресенский А. Д. Практика зарубежного регионоведения и мировой политики: Учебник / А. Д. Воскресенский, В. Я. Белокреницкий, А. А. Байков, А. О. Ермолаев. М. : Издательство "Магистр" ; ООО "Научно-издательский центр ИНФРА-М", 2016. 560 с.
4. Восток/Запад: Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. Уч. пособ. / Под ред. А.Д. Воскресенского. М.МГИМО; РОССПЭН, 2002. 528 с.
5. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Луганськ: Альма-матер, Знання, 2002. 664 с.
6. Косов Ю.В. Политическая регионалистика / Ю. В. Косов, В. В. Фокина. СПб.: Питер, 2009. 192 с.
7. Кулматов К. Н. Региональные аспекты международных отношений / К. Н. Кулматов, А. В. Митрофанова. М.: Восток-Запад, 2010. 536 с.
8. Леонова О. Г. Политическое регионоведение. Учебно-методическое пособие / О. Г. Леонова. М.: МГУ, 2011. 83 с.
9. Медведев Н. П. Политическая регионалистика: Учебное пособие / Н.П. Медведев. М.: Альфа-М, 2005. 447 с.

10. Міжнародні системи і глобальний розвиток. Підручник / за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжолі. К., 2008. 606 с.
11. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
12. Практика зарубіжного регіонознавства і світової політики / Воскресенский А. Д., Байков А. А., Белокреницкий В. Я., Ермолаев А.О.. М.: Магістр: ИНФРА-М, , 2016. 560 с.
13. Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долішній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.
14. Регіональний портрет України / С. А. Горобчишина, Т. В. Колосова, М. В. Лациба та ін. К.: УНЦПД, 2003. 336 с.
15. Туровский Р.Ф. Политическая регионалистика: учеб. пособие для вузов / Р.Ф. Туровский. М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. 780 с.

Допоміжна література

1. Абашидзе, А. Х. Региональная система защиты прав человека в Африке: история и современность / А. Х. Абашидзе, Л. М. Гойа Дансо // Юрист-международник. 2006. № 3. С. 25–42 ; № 4. С. 15–18.
2. Азиатско-тихоокеанский регион в условиях глобализации / Отв. ред. Е. П. Бажанов. М.: Научная книга, 2001. 320 с.
3. Алимов Р. Шанхайская организация сотрудничества: глобальный профиль в международных отношениях / Р. Алимов. М.: Весь Мир, 2018. 400 с.
4. АСЕАН в начале XXI века: Актуальные проблемы и перспективы / Отв. ред.: Е. В. Кобелев, Г. М. Локшин, Н. П. Малетин; Институт Дальнего Востока РАН. М.: Форум, 2010. 368 с.
5. Асаул А. Н. Этногеографические факторы глобализации и регионализации мира / Асаул А. Н. СПб. : Институт проблем экономического возрождения, 2010. 169 с.
6. Африка. Региональные аспекты глобальных проблем / Отв. ред. С. А. Бессонов. М.: Наука. 1996. 330 с.
7. Африканская интеграция: социально-политическое измерение/ Отв. ред. Ю. В. Потемкин. М.: ИАФР РАН, 2003. 145 с.
8. Ашин Г.К. Элитология. Учебное пособие для гуманитарных вузов / Г.К. Ашин. М.: МГИМО–Ун-т, 2005.
9. Бакланов А. Г. Ближний Восток: «дорожная карта» региональной безопасности / А. Г. Бакланов. М.: ИБВ, 2006. 136 с.
10. Барабанов О. И. Глобальное управление / О. И. Барабанов, В. А. Голицын, В. В. Терещенко. М.: МГИМО, 2006. 256 с.
11. Батюк В. И. История международных отношений / В. И. Батюк. М. : Юрайт, 2016. 482 с.
12. Бебик В. М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. М. Бебик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтерьова. К.: Університет «Україна», 2006. 208 с.
13. Белокреницкий В.Я Южная Азия в мировой политике / В.Я. Белокреницкий В. М. Москаленко, Т. Л. Шаумян. М.: Междунар. отношения, 2003. 368 с.
14. Белокреницкий В.Я. Восток в мирополитических процессах. Азия и Африка в истории международных отношений и современной мировой политике / В.Я. Белокреницкий. М.: Институт востоковедения РАН, 2010. 320 с.
15. Бельсон Я.М. Интерпол в борьбе с уголовной преступностью / Я. М. Бельсон. М.: Наука, 2015. 240 с.
16. Бжезинский З. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / З. Бжезинский. М.: Междунар. отношения, 2004. 288 с.
17. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.

18. Биленчук П. Д. Транснациональная преступность: состояние и трансформация / П. Д. Биленчук, С. Е. Еркенов, А. В. Кофанов. К.: Атика, 1999. 276 с.
19. Ближний Восток: проблемы региональной безопасности. М.: ИИИиБВ, 2000. 208 с.
20. Блищенко В. И. Региональные конфликты и международное право (вторая половина XX - начало XXI века: Учебное пособие / В. И. Блищенко, М. М. Солнцева. М.: «Издательский дом "Городец"». 2005. 495 с.
21. Блїй де Г. Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. / Г. де Блїй, П. Муллер, О. Шаблїй. К.: Либідь, 2004. 740 с.
22. Богатырев, В. В. Региональная интеграция в современной Африке / В. В. Богатырев, Е. А. Волкова // Вестник Владимирского юридического института. 2009. № 2. С. 202–207.
23. Богуславский, А. Африканский союз и ливийский кризис: кто услышал голос Африки? / А. Богуславский // Международная жизнь. 2011. № 11. С. 44–54.
24. «Большая Восточная Азия» : мировая политика и региональные трансформации / Под общей ред. А. Д. Воскресенского. М.: МГИМО-Университет, 2010. 444 с.
25. Брандедж Д. Крестовые походы. Священные войны Средневековья / Д. Брандедж. М.: ЗАО «Центрполиграф», 2011. 320 с.
26. Будагьянц М. Виклики «Арабської весни»: соціально-психологічний та соціально-політичний аналіз / М. Будагьянц, Л. Осьодло // Наук. вісн. Львів. держ. у-ту внутр. справ. 2014. № 1. С. 48–57.
27. Бусыгина И.М. Регионы Германии / И. М. Бусыгина. М. : РОССПЭН, 2000. 351 с.
28. Васильев Л.С. История Востока : в 2 т. 7-е изд. / Л.С. Васильев. М. Издательство Юрайт., Т. 1. 2013, 722 с. 2019. Т. 2. 369 с.
29. Велльхаузен Ю. Арабский халифат. Золотой век ислама / Ю. Велльхаузен. М.: Центрполиграф, 2018. 351 с.
30. Верменич Я. В. Історична регіоналістика в Україні / Я.В. Верменич // Український історичний журнал. 2001. № 6.
31. Виноградов А. В. Китайская модель модернизации. Поиски новой идентичности. 2-е изд, испр. и доп. / А.В. Виноградов. М.: НОФМО, 2008. 368 с.
32. Воронов І. О. Глобалізація і політика: реалії і перспективи соціальних трансформацій / І. О. Воронов. К.: Генеза , 2004. 287 с.
33. Воскресенский А. Д. Теоретико-прикладные аспекты регионального измерения международных отношений / А. Д. Воскресенский // Современные международные отношения и мировая политика : учеб. для вузов. М. , 2004. С. 494–500.
34. Воскресенский А.Д. Регионализация в современных международных отношениях / А. Д. Воскресенский // Восток. 2012. №5. С. 5-17; №6. С. 5-12.
35. Восток и политика. Политические системы, политические культуры, политические процессы / ред. А. Д. Воскресенского. М. : Аспект Пресс, 2015. 624 с.
36. Восточная Азия между регионализмом и глобализмом. М.: Наука, 2004. 282 с.
37. Гвоздарев Б.И. Интеграционные процессы в западном полушарии на современном этапе: позиция США, латиноамериканский аспект и интересы Российской Федерации / Б. И. Гвоздарев. М., 2003. 254 с.
38. Глобализация и регионализация: факторы формирования геополитического пространства / Г. К. Широков, А. Г. Володин, С. И. Лунев, А. И. Салицкий. М.: ИМЭМО РАН, 2006. 96 с.
39. Глобалізація : навч. посіб. / М. Вотс, В. Босхард, Д. Хамелс та ін. ; пер. з англ. В. Алексашин ; адапт. Н. І. Гражевська. К., 2007. 476 с.
40. Глобалізація і сучасний міжнародний процес: монографія / за заг. ред. Б. Гуменюка і С. Шергіна. К. : Університет «Україна», 2009. 508 с.

41. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с.
42. Головатий М. Кому служить наша еліта? // Персонал плюс. 2007. № 22.
43. Горбулін В. Гібридна реальність нового світоустрою: необхідність іншого політичного бачення / В. Горбулін // Україна дипломатична: Науковий щорічник. 2017. Вип. XVIII. С. 560-571.
44. Гошовська В. А. Українська еліта у державотворчому процесі сучасної України / В. А. Гошовська. К. : НАДУ, 2013. 201 с.
45. Григор'єва Т. Історія дипломатії: від давнини до кінця XVIII ст. / Т. Григор'єва. Київ : Видавн. дім «Києво-Могилянська Академія», 2014. 177 с.
46. Джефферсон Д. Великая Америка. Тайная сила власти / Т. Джефферсон. М.: Алгоритм, 2017. 256 с.
47. Дикки Дж. Коза Ностра. История сицилийской мафии / Дж. Дикки. М.: Эксмо, 2007. 528 с.
48. Долгова А. И. Организованная преступность / А. И. Долгова. М., 2014. 467 с.
49. Дубова Л. Клан Кеннеди / Л. Дубова, Г. Чернявский. М.: Молодая гвардия, 2014. 736 с.
50. Дьячков С. В. История средневекового Востока. Конспект лекцій / С. В. Дьячков. Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина. 2013. 420 с.
51. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Ж.-Б. Дюррозель. К.: Основи, 1995. 903 с.
52. Зиновьев В. П. Страны СНГ и Балтии: учебное пособие / В. П. Зиновьев, Е. Ф. Троицкий. Томск: Изд-во том. ун-та, 2009. 335 с.
53. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до Нового часу / А. Л. Зінченко. К.: Проза, 2005. 560 с.
54. Есин Р. О. Современный регионализм: новые направления и теории // Проблемы управления. 2009. № 3. С. 170-181.
55. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.]. К. : НАДУ, 2016. 288 с.
56. Жданов Н. В. Исламская концепция миропорядка / Н. В. Жданов. М.: Международные отношения, 2003. 568 с.
57. Жирнов О. А. Панамериканская зона свободной торговли. Реальность или иллюзия? / О. А. Жирнов. М.: ИНИОН РАН. 2000. 58 с.
58. Жирнов О. А. Новое «издание» панамериканизма. Латиноамериканская политика Дж. Буша / О. А. Жирнов, И. К. Шереметьев. М.: ИНИОН РАН 2005. 132 с.
59. Звягельская И. Д. Специфика этнополитических конфликтов и подходы к их урегулированию: Учебное пособие / И. Д. Звягельская. М.: Навона, 2008. 160 с.
60. Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» 2014. № 4 (23).
61. Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен / А. Зленко. Х.: Фолио, 2004. 559 с.
62. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
63. Зонова Т. В. От Европы государств к Европе регионов? / Т. В. Зонова // Политические исследования. 1999. № 5. С. 155–164.
64. Иванов И. Д. Европа регионов / И.Д. Иванов. М.: Междунар. отношения, 1998. 192 с.
65. Ильин И.В. Глобалистика в контексте политических процессов / И.В. Ильин. М.: МГУ, 2010. 304 с.

66. Интеграция в Западном полушарии на пороге XXI века / Под. ред. А.Н. Глинкина. М.: ИЛА РАН, 1999. 361 с.
67. История Востока. Т. 6. Восток в новейший период (1945–2000 гг.). М., 2008. 1095 с.
68. История Древней Греции : учеб. для вузов / В. И. Кузищин [и др.] ; под ред. В. И. Кузищина. М. : Академия, 2006. 479 с.
69. История Международных отношений: / ред. А. В. Торкунов. М. : Аспект Пресс, 2014. Т. 2.. 495 с.; Т. 3. - 551 с.
70. История стран Азии и Африки после Второй мировой войны / ред. С. И. Лунев. М. : Юрайт, 2016. Ч. 1. 427 с.; Ч. 2. 255 с.
71. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
72. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб / О. П. Іваницька. К.:Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
73. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. посіб / П.М. Ігнат'єв. Чернівці: Книги ХХІ ст., 2006. 424 с.
74. Ігнат'єв П.М. Індія на шляху до лідерства в Південній Азії / П.М. Ігнат'єв. Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. 504 с.
75. Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С. Б. Сорочана і Л. В. Войтовича. Львів: Видавництво “Апріорі”, 2011. 880 с.
76. Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошедін, Л. А. Шереметьєва ; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с
77. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І.Плазова. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.
78. Історія середніх віків: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. істор. спец. / Ліхтей І., Надтока Г.М., Король В.Ю.; за заг. ред. Г.М. Надтоки. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. 800 с.
79. Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV - початку ХХІ століть : навч. посіб. / [Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов [та ін.] ; за ред. Ю. А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2012. 438 с.
80. Кавтарадзе С. Д. Этнополитические конфликты на постсоветском пространстве / С. Д. Кавтарадзе. М.: Экзамен. 2005. 224 с.
81. Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.
82. Киссинджер Г. О Китае. / Г. Киссинджер: пер. с англ. В. Н. Верченко. М.: Астрель, 2013. 635 с.
83. Китай в мировой и региональной политике: история и современность. Вып. 13. М.: ИДВ РАН, 2005. 276 с.
84. Китинг М. Новый регионализм в Западной Европе / М. Китинг // Логос. 2002. №6. С. 67-116.
85. Клемешев А.П. Глобализация, регионализация и проблемы эксклавов. Уч. пособ. / А.П. Клемешев. Калининград: Изд-во Рос. гос. ун-та, 2005. 137 с.
86. Ковтунов А. Г. Проблема интеграции стран Магриба / А. Г. Ковтунов. М.: ИИИиБВ, 1998. 194 с.
87. Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки: [Посіб. для студ. істор. і гуманітар. фак-тів ун-в] / А.М. Козицький. Львів: Афіша, 2004. 430 с.

88. Колдунова Е. В. Роль Шанхайской организации сотрудничества в регионе Центральной Азии : сравнительный анализ исследовательских дискурсов / Е. В. Колдунова // Сравнительная политика. 2013. №2. С. 60-69.
89. Колесницкий Н. Ф. «Священна Римская империя»: притязания и действительность / Н. Ф. Колесницкий. М.: Наука, 1977. 212 с.
90. Комиссина И.Н. Шанхайская организация сотрудничества: становление новой реальности / И. Н. Комиссина, А. Куртов А. Под ред. Е.М. Кожокина. Рос. ин-т стратегических исследований. М.: Изд-во РИСИ, 2005. 119 с.
91. Конфликты на Востоке: этнические и конфессиональные / Под ред. А.Д. Воскресенского. М.; Аспект пресс, 2008. 512 с.
92. Кон-Шербок Д. Палестино-израильский конфликт: Две точки зрения / Д. Кон-Шербок, Д. Эль-Алами. М.: Изд.-торговый дом «Гранд», Фаир-пресс, 2002. 316 с.
93. Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
94. Коппель О. А. Міжнародні системи. Світова політика / О. А. Коппель., О. С. Пархомчук. К.: ФАДА ЛТД, 2001. 224 с.
95. Котта М. Политические элиты и становление политической системы на примере Евросоюза / М. Котта // Сравнительная политика. 2012; №3(9). С. 24-45.
96. Кофман А. Ф. Под покровительством Сантьяго. Испанское завоевание Америки и судьбы знаменитых конкистадоров / А. Ф. Кофман. СПб.: Крига, 2017. 1032 с.
97. Кремень В.Г. Україна: ідентичність у добу глобалізації (начерки метадисциплінарного дослідження) : [наук. вид.] / В. Г. Кремень, В. М. Ткаченко / В. Г. Кремень. К. : Знання України, 2013. 416 с.
98. Круш П. В. Регіональне управління / П.В. Круш, О.О. Кожемяченко. К.: ЦУЛ, 2007. 248 с.
99. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці / Р. А. Кривонос. К.: КНЕУ, 2004. 165 с.
100. Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія: Велика Британія в європейських інтеграційних процесах / В. Ю. Крушинський. К.: ВПЦ «Київській ун-т», 2003. 214 с.
101. Кудрявцева Е. Ю. МЕРКОСУР: трудности и ожидания современного этапа / Е. Ю. Кудрявцева // Латинская Америка. 2008. № 3. С. 47-40.
102. Кудряшова И. В. Турция: национальные интересы и имперскость / И. В. Кудряшова, В. В. Матюхин // Политические науки. 2013. № 3. С. 117-136.
103. Кузьмин В. В. Латинская Америка: интеграция и двусторонние экономические связи / В. В. Кузьмин // Латинская Америка. 2008. № 2. С. 35—49.
104. Культурно-цивілізаційний простір Європи і України: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: кол. монографія / керівник авторського колективу А.І Кудряченко // Інститут європейських досліджень НАН України. К. : Університет “Україна”, 2010. 405 с.
105. Курбанов Р. А. Африканская интеграции: исторические аспекты / Р. А. Курбанов // Международное право и международные организации. 2016. № 1. С. 69–79.
106. Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник / О. С. Кучик, О. А. Заяць. К.: Знання, 2010. 334 с.
107. Лапина Н.Ю. Стратегия региональных элит: экономика, модели власти, политический выбор / Н.Ю. Лапина. М.: ИНИОН РАН, 2000. 198 с.
108. Лапина Н.Ю. Политическая элита Франции: мотивация, карьерные траектории, профессия политика в начале XXI века. // Власть и элиты: Альманах. Вып. 1. СПб.: Интерсоцис. 2014. С. 1-5.
109. Лексин В.Н. Государство и регионы: Теория и практика государственного регулирования территориального развития / В.Н. Лексин, А.Н. Швецов. М., 2007. 368 с.

110. Лилли П. Грязные сделки. Тайная правда о мировой практике отмывания денег, международной преступности и терроризме / П. Лилли . М.:, 2015. 400 с.
112. Лиман С.И. Идеи в латах: Запад или Восток? Средневековье в оценках медиевистов Украины (1804 - первая половина 1880-х гг.) / С.И. Лиман. Х.: ХГАК, 2009. 688 с.
113. Лиман С. И. К вопросу о концепции Кревской унии в творчестве М. П. Смирнова (1833-1877) / С. И. Лиман // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Історія. Ужгород, 2011. Вип. 26. С. 252–256.
114. Лиман С. И. Империя Карла Великого в курсах лекций и исследованиях медиевистов украинских земель Российской империи (XIX — начало XX вв.) / С. И. Лиман // Древности 2014-2015. Харьковський історико-археологічний ежегодник. Вип. 13. Харьков, 2015. С. 320-329.
115. Лиман С. І., Парфiненко А. Ю. Нерівні клітини шахівниці: чому успіхи туризму в Хорватії можуть наблизити новий регіональний конфлікт / С. І. Лиман, А. Ю. Парфiненко // Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11 квітня 2019 року, м. Харків) / ХНУ імені В. Н. Каразіна. Харків, 2019. С. 109-113.
116. Лиман С. І., Парфiненко А. Ю. Нормандські формати : відомий регіон як актор та символ у міжнародних відносинах X – XXI ст. / С. І. Лиман, А. Ю. Парфiненко // Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу : матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 16 квітня 2020 року). Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2020. С. 93-100.
117. Лунеев В. В. Преступность XX века: мировые, региональные и российские тенденции / В. В. Лунеев. М., 2005. 912 с.
118. Макарычев М. А. Фидель Кастро / М. А. Макарычев. М.: Молодая гвардия, 2017. 937 с.
119. Малетин Н. П. АСЕАН : четыре десятилетия развития / Н. П. Малетин. М.: МГИМО, 2007. 312 с.
120. Малик Я. Й. Організація Північноатлантичного Договору: зміст і характер діяльності: навчальний посібник / Я. Й. Малик, Ю. М. Мороз. Львів: ПАІС, 2006. 90 с.
121. Малышева Д.Б. Центральноеазиатский узел мировой политики / Д. Б. Малышева. М., ИМЭМО РАН, 2010, 100 с.
122. Мальков В. Л. Путь к имперству: Америка в первой половине XX в. / В. Л. Мальков. М. : Наука, 2004. 604 с.
123. Марсден П. Талибан: Война и религия в Афганистане / П. Марсден: [пер. с нем.]. М.: Городец, 2002. 320 с.
124. Мартынов Б. Ф. История международных отношений стран Латинской Америки (XX — начало XXI в.) / Б. Ф. Мартынов. М.: Навона. 2008. 424 с.
125. Марущак М. Й. Історія дипломатичних відносин у XX сторіччі / М. Й. Марущак. Вінниця : Нова Кн., 2008. 365 с.
126. Масляк П. О. Країнознавство: Підручник / П.О. Масляк. К.: Знання, 2007. 292 с.
127. Международные отношения и мировая политика / ред. П. А. Цыганков. Москва : Юрайт, 2016. 289 с.
128. Международные отношения: теория, конфликты, движения, организации: Учебное пособие / ред. П.А.Цыганков. 3-е изд., перераб. и доп. М.: Альфа-М; Инфра-М, 2011. 336 с.
129. Мезенцева Н. І. Суспільно-географічне районування України: Навч. посіб. / Н. І. Мезенцева, К. В. К.: Вид-во КНУ, 2000. 228 с.
130. Мельник В. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи / В. Мельник, Л. Скочиляс // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2002. Вип. 4.

131. Минтцель Й.А. Христианско-Социальный союз (ХСС) — политика для Баварии и Германии / Й.А Минтцель // Актуальные проблемы Европы. 2007. № 1. С. 101-127.
132. Меркушин В.В. Противодействие транснациональной организованной преступности / В. В. Меркушин. М.: Изд. деловой и учебной литературы, 2005. 256 С.
133. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ні роки): Підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
134. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
135. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. К.: Знання, 2005. 498 с.
136. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: монографія / за заг. ред. С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. К. : ДАУ при МЗС України, 2017. 440 с.
137. Мішин О. Миротворча діяльність Африканського союзу / О. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 98, ч. 1. С. 3–5.
138. Мішин О. В. Особливості формування та функціонування безпекових механізмів Африканського союзу / О. В. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 95, ч. 1. С. 13–17.
139. Моска Г. Правящий класс // Социологические исследования. 1994. № 10. С. 187-198;
140. Москати С. Цивилизации Древнего Востока / С. Москати. М.: Центрполиграф, 2010. 318 с.
141. Никитина Ю. ОДКБ и ШОС: модели регионализма в сфере безопасности / Ю.А. Никитина. М.: Навона, 2009. 200 с.
142. Николаенко В. Организация Договора о коллективной безопасности / В. Николаенко. М.: Научная книга, 2004. 224 с.
143. Новітні виклики у відносинах України та ЄС : монографія / Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін, М. Є. Чулаєвська [та ін.] ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Л. А. Шереметьєвої. Київ : НАДУ, 2016. 136 с.
144. Нуждин О.И. История международных отношений в средние века: Курс лекций / О.И. Нуждин .Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2001. 117 с.
145. Олимпиев А. Ю. Международные проблемы Ближнего Востока 1960-е - 2013 / А. Ю. Олимпиев, А. М. Хазанов. М. : Юнити-Дана, 2013. 351 с.
146. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ / Т. В. Орлова. К., 2013. 677 с.
147. Парахонський Б.О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. : [наук. вид.] / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська ; Нац. ін-т стратег. дослідж. К. : НІСД, 2015. 98 с.
148. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / А.Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О.О. Любіцева. К.: Знання, 2015. 551 с.
149. Пахомова Л.Ф. Элиты в странах Юго-Восточной Азии // Восточный социум. М.: ИВ РАН, 2007. С. 72-99.
150. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 576 с
151. Пряхин В.Ф. Региональные конфликты на постсоветском пространстве: (Абхазия, Южная Осетия, Нагорный Карабах, Приднестровье, Таджикистан) / В. Ф. Пряхин . М.: ООО «Издательство ГНОМ и Д». 2002.312 с.
152. Раззаков Ф. Бандиты времен социализма (Хроника российской преступности 1917 - 1991 гг.). / Ф. Раззаков. М.: Мир, 2016. 528 с.

153. Ревякин А. В. История международных отношений в Новое время: Учеб. пособ. / А. В. Ревякин. М.: РОССПЭН, 2004. 262 с.
154. Региональная политика: опыт России и Китая. Сб. М.: РАН, Ин-т Дальн. Востока, 2007. 202 с.
155. Региональная политика стран ЕС / Центр европейских исследований ИМЭМО РАН. Отв. ред. А.В. Кузнецов. М., ИМЭМО РАН, 2009. 230 с.
156. Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / За ред. С. Максименка. К.: Логос, 2000. 72 с.
157. Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долишній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.
158. Регіональний портрет України / С. А. Горобчишина, Т. В. Колосова, М. В. Лациба та ін. К.: УНЦПД, 2003. 336 с.
159. Регіоналістика : підручник для студ. ВНЗ. / В.В. Копійка та ін. ; за аг. Ред. Л.В.Губерського, В.А. Смоля. К.: Київський університет, 2014. 638 с.
160. Романова Т.А. Становление Европейского союза как международного актора: (на примере инвестиционного сотрудничества ЕС с Россией в энергетической сфере. 1994-2002 гг.). / Т. А. Романова. СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2003.
161. Северо-Восточная и Центральная Азия: динамика международных и межрегиональных взаимодействий / Под ред. А. Д. Воскресенского. Изд. 2-е, перераб. и доп., М. : Восток-Запад: АСТ, 2007. 827 с
162. СНГ — этапы развития / Под ред. А. Д. Шутова. М.: Научная книга, 2006. 195 с
163. Современные международные отношения : учебник и практикум / Под редакцией А. И. Позднякова, В. К. Белозёрова, М. М. Васильевой. Москва: Издательство Юрайт, 2016. 339 с.
164. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Дж. Стігліц. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 362 с.
165. Страны и регионы мира: Экономико-политический справочник / Под ред. А. С. Булатова. М.: Велби; Проспект, 2005. 624 с.
166. Студенніков І. Регіоналістика і регіоналістика: проблеми методології та категоріального апарату / І. Студенніков // Регіональна історія України. 2007. №1. С. 67-78.
167. Сударев В. П. Две Америки после окончания "холодной войны" / В. П. Сударев ; Ин-т Латинской Америки РАН. М. : Наука, 2004. 205 с.
168. Сударев В. П. Межамериканская система: генезис и эволюция (конец XIX — начало XXI века) / В. П. Сударев. М.: МГИМО, 2008. 316 с.
169. США і світ XXI століття : монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І. М., Шергін С.О. та інші. К.: Центр вільної преси, 2013. 620 с.
170. Тарасова И. С. Меркосур на пути создания постоянной системы разрешения споров // Латинская Америка. 2005. № 7. С. 37-45.
171. Территориальный вопрос в Афро-Азиатском мире / Под ред. Д. В. Стрельцова. М.: Аспект пресс, 2013. 319 с.
172. Ткаченко В. Україна: quo vadis – куди йдемо? / В. Ткаченко. К.: ЛОГОС УКРАЇНА, 2017. 422 с.
173. Травина Е. М. Этнокультурные и этноконфессиональные конфликты в современном мире / Е. М. Травина. СПб. Издательство СПбГУ, 2007. 256 с.
174. Україна і світ: прагнення змін / М. Антонович, Н. Висоцька, С.Курбатов [та ін.]. К.: Дух і літера, 2010. 448 с.
175. Український дипломатичний словник / За ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. К.: Знання, 2011. 495 с.
176. Улахович В.Е. Международные организации: справочное пособие / В. Е. Улахович. М.: АСТ, Мн.: Харвест, 2005. 400 с.

177. Усов В. Африканский союз: цели и реальность / В. Усов // Азия и Африка сегодня. 2010. № 12. С. 21–26.
178. Успенский Ф. И. История Византийской империи / Ф. И. Успенский. М.: Издательство: Кучково поле, 2013, 496 с.
179. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление / А. И. Уткин. М.: Логос, 2001. 254 с.
180. Федоров В. Н. Организация Объединенных Наций. Другие международные организации и их роль в XXI веке / В. Н. Федоров. М.: Логос, 2007. 940 с.
181. Фененко.А. В. Современная история международных отношений 1991 - 2015 / А. В. Фененко. М. : Аспект Пресс, 2015. 384 с.
182. Фрідмен Т. Л. Лексус і оливкове дерево. Зрозуміти глобалізацію / Перекл. з англ / Т. Л. Фрідмен. Львів: Незалежний культурологічний журнал "І", 2002. 624 с.
183. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. 603 с.
184. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): Підручник / І. А. Хижняк. К.: Персонал, 2009. 224 с.
185. Хрусталёв М.А. Международные отношения на Ближнем Востоке / М.А. Хрусталёв. М.: МГИМО (У); МИД РФ, 2002. 48 с.
186. Хэммонд И. Конкистадоры. История испанских завоеваний XV—XVI вв. / И. Хэммонд. М.: ЗАО «Центрполиграф», 2002. 400 с
187. Цыганов Ю. Тайвань в структуре региональной безопасности Восточной Азии / Ю. Цыганов. М. : Academia, 1999. 152 с.
188. Чан Хьеп. История Ассоциации государств Юго-Восточной Азии (АСЕАН) 1967 - 2000 гг. М. Изд-во РУДН, 2002. 158 с.
189. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.
190. Чернявский Г. И. Рейган / Г. И. Чернявский, Л. Л. Дубова. М.: Издательство: Молодая гвардия, 2018. 480 с.
191. Чумаков, А.Н. Глобализация. Контуры целостного мира. М.: Издательство "Проспект", 2016. 525 с.
192. Шанхайская организация сотрудничества: к новым рубежам развития / Сост.: А.Ф. Клименко. М.: Ин-т Дальн. Вост., 2008. 400 с.
193. Шаумян Т.Л. Индия, ШОС и БРИКС в современной геополитике // Сравнительная политика. 2013. №3 (13). С. 44-64.
194. Шеленкова Н. Б. Европейская интеграция: политика и право / Н.Б. Шеленкова. М.: НИМП. 2003.340 с.
195. Шергін С.О. Політичні системи та політичні еліти пострадянських держав за умов глобалізації / С.О. Шергін . Проблеми всесвітньої історії. 2018. № 2. С. 9-24.
196. Штоль В. В. Роль и место НАТО в системе европейской и международной безопасности в условиях глобализации / В.В. Штоль. М.: Научная книга. 2006. 352 с.
197. Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі XXI століття / Ю. Щербак. К.: Дух і Літера, 2003. 578 с.
198. Элдeрсфельф С. Дж. Политические элиты в современных обществах: эмпирические исследования и демократическая теория / С. Дж. Элдeрсфельф // Политические науки. Элиты в сравнительно- исторической перспективе. М., 1998. С. 21-23.
199. Элиты стран Востока : [сборник статей] / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова, Ин-т стран Азии и Африки, Центр изучения совр. Проблем Юго-Восточной Азии и АТР ; под ред. А. Ю. Другова, Н. П. Малетина, О. В. Новаковой. М. : Ключ-С, 2011.352 с.
200. Этносы и конфессии на Востоке: конфликты и взаимодействие / Под ред. А. Д. Воскресенского, А. В. Торкунова. М.: МГИМО. 2005.576 с.

201. Яровой Г. Регионализм и трансграничное сотрудничество в Европе / Г. Яровой. СПб.: Норма, 2007. 280 с.
202. Buzan B. People. States and Fear. An Agenda For International Security Studies In The Post-Cold War Fra / B. Buzan. N. Y. et oth.: Flarvester Wheat sheaf. 1991.
203. Gray J. False Dawn: The Delusion of Global Capitalism / J. Gray. N.Y.: New Press, 1998. – 262 p.
204. Keating M. Regions and Regionalism in Europe / M. Keating. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2004. 692 p.
205. Laursen F. Chapter 1. Regional Integration: Some Introductory Reflections // Comparative Regional Integration. Europe and Beyond / F. Laursen. Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2010. 282 p.
206. Marinov E. The history of African integration – a gradual shift from political to economic goals / E. Marinov // The Journal of global economics. 2014. Vol. 6, № 4. P. 74–86.
207. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture / R. Robertson. London: Sage, 1992. 224 p.
208. Schultz M. Regionalization in a Globalizing World. A Comparative Perspective on Forms, Actors and Processes / M Schultz, F., Soderbaum, J. Ojendal. L. N. Y.: Zed Books, 2001. P. 250-266.
209. Schulz M. Introduction: A Framework for Understanding Regionalization // Regionalisation in a Globalising World. A Comparative Perspective on Actors, Forms and Processes / M. Schulz, F. Söderbaum, J. Ojendal. London: Zed Books, 2001. 352 p.
210. Slocum N. Identity and Regional Integration II Global Politics of Regionalism. Theory and Practice. Ed. by M. Farrell et. oth. / N. Slocum, L. Van Langqrihove. London.: Pluto Press, 2005. P. 137-154.
211. Vayrynen R. Regionalism: Old and New // R. Vayrynen / International Studies Review. 2003. Mar. Vol. 5. No. 1. P. 25-51.
212. Wallerstein I. Globalization or the Age of Transition? A Long-Term View of the Trajectory of the World System / I. Wallerstein // International Sociology. 2000. Vol. 15. N. 2. P. 249-265.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Американская политическая элита [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://helpiks.org/2-29872.html>.
2. Андрусів В. Українська еліта: звідки наш досвід [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2009/11/06/104771.htm>
3. Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1511140/>
4. Беззуб І. Регіональна політика в Україні: сучасний стан та стратегія реформування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.nbuviap.gov.ua/index.php?...id..>
5. Белокреницкий В.Я Южная Азия в мировой политике / В.Я. Белокреницкий В. М. Москаленко, Т. Л. Шаумян. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://book.ivran.ru/f/yuzhnaya-aziya-v-mirovoj-politike-tekst-knigi-2003-g.pdf>
6. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ%20Рег%20он%20пол%20т%20\[Режим%20совместимости\].pdf](https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ%20Рег%20он%20пол%20т%20[Режим%20совместимости].pdf)
7. Василенко И.А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/932541/>

8. Головатий М. Кому служить наша еліта? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.personal.plus.gov.ua>
9. Горбунов Ю. В. Властные региональные политические элиты, их характеристика [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://superinf.ru/view_helpstud.php?id=2474.
10. Карлова В. Національна еліта як суб'єкт державного творення: український досвід. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.visnyk.academy.gov.ua/wpcontent/uploads/2013/11/2012-1-13.pdf>
11. Коза Ностра [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sicily-travel.ru/cosa-nostra/>
12. Косов Ю.В., Фокина В.В. Политическая регионалистика [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5267998/>
13. Лунев С. И. Индия: Политическое развитие и внешняя политика. Информационные базы, экономика и финансы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://virtua.nsaem.ru:8001/mm/2008/000095825.pdf>
14. Мирзеханов В.С. Интеллектуалы, власть и общество в Черной Африке [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.sgu.ru/archive/old.sgu.ru/files/nodes/9891/mirzekhanov.pdf>
15. Пірен М. Українська еліта і проблеми модернізації суспільства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.universum.lviv.ua/magazines/universum/2000/2elita.html>
16. Политическая элита понятие и сущность [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/jGHcWT-mw7U.html>.
17. Политическая элита США [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://spravochnick.ru/politologiya/politicheskaya_elita_ponyatie_i_funkcii/politicheskaya_elita_ssha/.
18. Политические элиты США [Електронний ресурс] Режим доступу : <https://cyberleninka.ru/article/v/istoricheskaya-evolyutsiya-politicheskoy-elity-ssha>
19. Політичні еліти [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://lib.mdpu.org.ua/e-book/politologiya/eBook/modul_2/tema11.htm
20. Політичні еліти в сучасному світі [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://https://studme.org/42079/sotsiologiya/politicheskaya_elita_sovremennyh_obschestvah
21. Про засади державної регіональної політики Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
22. Регіони України - Постійне представництво України при Раді Європи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://coe.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/info/regions>
23. Студенников І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://history.org.ua/JournALL/regions/1/5.pdf>
24. Телешун С. Политическая элита в Украине. Новая система власти / С. Телешун, А. Колпаков [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rus.for-ua.com/analit/2002/07/18/132522.html>
25. Туровский Р.Ф. Политическая регионалистика. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/353784/>
26. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://grachcv62.narod.ru/hantington/chapt01.htm>
27. Bailly S..The Region : A basic Concept for understanding local Areas and Global Systems // Cybergeo.-Article 42.- May 2007 [Електронний ресурс]. Режим доступу: : <http://www.cybergeo.eu/index333.html>
28. The British political class [Електронний ресурс]. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.economist.com/britain/2017/06/10/the-british-political-class-is-not-up-to-the-job>

2. Плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи

Семінарське заняття 1. Міжнародно-політичне регіоназнавство як наука і навчальна дисципліна

План семінару / Питання для обговорення

1. Проблема інституціоналізації і самоазви міжнародно-політичного регіоназнавства.
2. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин.
3. Об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіоназнавства.

Семінарське заняття 2. Регіональний рівень системи міжнародних відносин

План семінару / Питання для обговорення

1. Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин.
2. Проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон».
3. Класифікація регіонів.
4. Міжнародно-політичні регіони на макрорегіональному і субрегіональному рівнях.
5. Структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах
6. Системний підхід під час аналізу регіональних аспектів міжнародних відносин.

Семінарське заняття 3 (4). Процеси європейської інтеграції та регіоналізації

План семінару / Питання для обговорення

1. Початковий етап західноєвропейської інтеграції.
2. Регіональні об'єднання Західної Європи в другій половині 50-х - 80-ті роки.
3. Регіональна інтеграція країн Східної Європи в кінці 1940-х - 1980-ті роки.
4. Підготовка та реалізація "Угоди про Європейський Союз".
5. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі.
6. Перспективи та проблеми європейської інтеграції. Брекзїт 2016.
7. Європейська регіональна інтеграція і НАТО.

Семінарське заняття 4 (6). Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці

План семінару / Питання для обговорення

1. Регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Давнину та Середні віки.
2. Процеси регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в XVI – першій половині XX ст.
3. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав.
4. Регіональні військово-політичні організації Близького та Середнього Сходу другої половини XX ст.
5. Арабо-ізраїльські війни та їх вплив на регіональні процеси.

6. Інтеграційні процеси в арабському світі в другій половині XX – на початку XXI ст. (ОАР, Хашимітська Арабська Федерація та ін.)
7. Організація ісламської конференції : завдання та основні напрями діяльності.
8. Процес деколонізації Африки і формування ідей панафриканізму. Проекти регіоналізації на 1-й конференції народів Африки в Аккрі (1958).
9. Створення та основні напрями діяльності Організації Африканської Єдності.
10. Політичні та поргівельно-економічні регіональні об'єднання сучасної Африки .

Семінарське заняття 5 (9). Міжнародна діяльність політичних еліт Америки

План семінару / Питання для обговорення

1. Політичні еліти доколумбової Америки та періоду Великих географічних відкриттів.
2. Зовнішньополітичні доктрини колоніальних еліт Америки XVI-XVIII ст. Зіткнення інтересів еліт та Американська революція.
3. Зовнішньополітична діяльність еліт Південної та Північної Америки в XIX ст.
4. Міжнародна діяльність політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в кінці XIX - першій половині XX ст.
5. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт США і Канади в другій половині XX ст.
6. Напрями регіонального співробітництва політичних еліт країн Латинської Америки в другій половині XX ст.
7. Сучасний етап розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США.
8. Роль еліт латиноамериканських країн в процесах сучасної регіоналізації.

Семінарське заняття 6 (10). Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки

План семінару / Питання для обговорення

1. Зовнішньополітична діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу й Африки у Давнину та Середні віки.
2. Османська імперія як регіональний лідер і зміни в етно-конфесійному складі та доктринах регіональних еліт.
3. Колоніальні захоплення європейців і створення колоніальної еліти в Африці, на Близькому і Середньому Сході.
4. Вплив деколонізації і Холодної війни на зовнішньополітичні пріоритети еліт в країнах Близького і Середнього Сходу та Африки.
5. Особливості складу та зовнішньополітичних інтересів політичних еліт Близького і Середнього Сходу в кінці XX – на початку XXI ст.
6. Форми співробітництва та протистояння політичних еліт країн Африки в кінці XX – на початку XXI ст.
7. Використання в політичних цілях релігійного фундаменталізму сучасними елітами Близького і Середнього Сходу та Африки.

Семінарське заняття 7 (14). Регіональні політичні конфлікти

План семінару / Питання для обговорення

1. Сутність та базові причини регіональних політичних конфліктів.

2. Історичні форми регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час.
3. Особливості регіональних політичних конфліктів у ХХ ст.
105. Тиологізація та види регіональних політичних конфліктів сучасності.
4. Прояв регіоналістських і сепаратистських тенденцій в політиці еліт. Поміrkована, радикальна, екстремістська форми регіоналізму.
5. Поняття, сутність, регіональні рівні націоналізму, націонал-сепаратизму, політичного екстремізму, тероризму.
6. Політизація ісламу та її наслідки для розвитку конфліктів на мікро- і макрорегіональному рівні.
7. Особливості етнонаціональних та політичних конфліктів на пострадянському просторі.
8. Управління регіональним конфліктом.
9. Стратегії врегулювання регіональних конфліктів.

Семінарське заняття 8 (15). Україна в інтеграційних процесах сучасності

План семінару / Питання для обговорення

1. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку.
2. Історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України.
3. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації.
4. Політика України щодо інтеграційних проєктів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАзЕС, ГУУАМ тощо.
5. Євроатлантична інтеграція України. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з НАТО та ЄС.
6. Сутність і зміст регіональної політики України. Сучасна політика децентралізації.
7. Історія формування та сучасний склад політичної еліти в Україні.
8. Регіональна еліта і механізми її впливу на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні.
9. Регіональні рухи й організації України.

Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Міжнародно-політичне регіонознавство як наука і навчальна дисципліна

Питання до теми самостійної роботи:

1. Якими є основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин?
2. Проаналізуйте специфіку центрів вивчення країнознавства та регіонознавства в сучасному світі, зокрема в Україні.
3. Якими є головні напрями діяльності Міжнародної асоціації регіональної науки та Асоціації регіональних досліджень?
4. У чому полягає проблема самоназви міжнародно-політичного регіонознавства?
5. Визначте ключові елементи навчальної дисципліни, яка вивчає міжнародно-політичне регіонознавство.
6. У чому полягають об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіонознавства.

Література:

- Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с.
- Бусыгина И.М. Политическая регионалистика: Учебное пособие / И. М. Бусыгина. М.: МГИМО ; РОССПЭН, 2006. 280 с.
- Верменич Я. В. Исторична регіоналістика в Україні / Я.В. Верменич // Український історичний журнал. 2001. № 6.
- Воскресенский А. Д. Теоретико-прикладные аспекты регионального измерения международных отношений / А. Д. Воскресенский // Современные международные отношения и мировая политика : учеб. для вузов. М. , 2004. С. 494–500.
- Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 4 (23).
- Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.
- Круш П. В. Регіональне управління / П.В. Круш, О.О. Кожемяченко. К.: ЦУЛ, 2007. 248 с.
- Кулматов К. Н. Региональные аспекты международных отношений / К. Н. Кулматов, А. В. Митрофанова. М.: Восток-Запад, 2010. 536 с.
- Леонова О. Г. Политическое регионоведение. Учебно-методическое пособие / О. Г. Леонова. М.: МГУ, 2011. 83 с.
- Медведев Н. П. Политическая регионалистика: Учебное пособие / Н.П. Медведев. М.: Альфа-М, 2005. 447 с.
- Мельник В. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи / В. Мельник, Л. Сковчиляс // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2002. Вип. 4.
- Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
- Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / А.Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О.О. Любіцева. К.: Знання, 2015. 551 с.
- Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долішній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.
- Студенніков І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату / І. Студенніков // Регіональна історія України. 2007. №1. С. 67-78.
- Регіонознавство : підручник для студ. ВНЗ. / В.В. Копійка та ін. ; за аг. Ред. Л.В.Губерського, В.А. Смолія. К.: Київський університет, 2014. 638 с.

Тема 2. Регіональний рівень системи міжнародних відносин

Питання до теми самостійної роботи:

1. Як здійснюється формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин?
2. Схарактеризуйте ознаки конструктивного і деструктивного зовнішнього втручання та його вплив на формування регіональних комплексів.
3. У чому полягає проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон»?
4. Зробіть порівняльний аналіз трактування поняття «регіон» в працях Б. Бьюзана, Б. Хеттне, Дж. Ная, К. Дойча.
5. Наведіть класифікацію регіонів.

6. Схарактеризуйте міжнародні політичні регіони як продукт міжнародних взаємодій.
7. Якою є структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах?

Література:

- Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с.
- Бусыгина И.М. Политическая регионалистика: Учебное пособие / И. М. Бусыгина. М.: МГИМО ; РОССПЭН, 2006. 280 с.
- Воскресенский А.Д. Регионализация в современных международных отношениях / А. Д. Воскресенский // Восток. 2012. №5. С. 5-17; №6. С. 5-12.
- Воскресенский А. Д. Практика зарубежного регионоведения и мировой политики: Учебник / А. Д. Воскресенский, В. Я. Белокреницкий, А. А. Байков, А. О. Ермолаев. М. : Издательство "Магистр" ; ООО "Научно-издательский центр ИНФРА-М", 2016. 560 с.
- Восток/Запад: Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. Уч. пособ. / Под ред. А.Д. Воскресенского. М.МГИМО; РОССПЭН, 2002. 528 с.
- Горбулін В. Гібридна реальність нового світоустрою: необхідність іншого політичного бачення / В. Горбулін // Україна дипломатична: Науковий щорічник. 2017. Вип. XVIII. С. 560-571.
- Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.]. К. : НАДУ, 2016. 288 с.
- Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 4 (23).
- Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.
- Кулматов К. Н. Региональные аспекты международных отношений / К. Н. Кулматов, А. В. Митрофанова. М.: Восток-Запад, 2010. 536 с.
- Леонова О. Г. Политическое регионоведение. Учебно-методическое пособие / О. Г. Леонова. М.: МГУ, 2011. 83 с.
- Медведев Н. П. Политическая регионалистика: Учебное пособие / Н.П. Медведев. М.: Альфа-М, 2005. 447 с.
- Мельник В. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи / В. Мельник, Л. Скочилас // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2002. Вип. 4.
- Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
- Міжнародні системи і глобальний розвиток. Підручник / за ред.Л. В. Губерського, В. А. Манжолі. – К., 2008. 606 с.
- Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / А.Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О.О. Любіцева. К.: Знання, 2015. 551 с.
- Регіонознавство : підручник для студ. ВНЗ. / В.В. Копійка та ін. ; за аг. Ред. Л.В.Губерського, В.А. Смолія. К.: Київський університет, 2014. 638 с.
- Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долішній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.
- Студенніков І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату / І. Студенніков // Регіональна історія України. 2007. №1. С. 67-78.

Тема 3. Глобалізація і регіоналізація

Питання до теми самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте особливості глобалізаційних і регіоналізаційних процеси на різних етапах історичного розвитку до кінця ХХ ст.
2. У чому полягає сутність сучасної глобалізації?
3. Як відбувається залучення до процесів глобалізації посткомуністичних держав?
4. Назвіть головні проблеми, що породжуються глобалізацією.
5. Чому проєкт регіональної інтеграції є альтернативою глобалізації?
6. Чи можна вважати регіоналізацію закономірним наслідком глобалізації?
7. У чому різниця між регіоналізацією та регіоналізмом?
8. Зробіть порівняльний аналіз сучасних геополітичних моделей регіоналізації.

Література:

Воронов І. О. Глобалізація і політика: реалії і перспективи соціальних трансформацій / І. О. Воронов. К.: Генеза, 2004. 287 с.

Глобализация и регионализация: факторы формирования геополитического пространства / Г. К. Широков, А. Г. Володин, С. И. Лунев, А. И. Салицкий. М.: ИМЭМО РАН, 2006. 96 с.

Глобалізація : навч. посіб. / М. Вотс, В. Босхард, Д. Хамелс та ін. ; пер. з англ. В. Алексахин ; адапт. Н. І. Гражевська. К., 2007. 476 с.

Глобалізація і сучасний міжнародний процес: монографія / за заг. ред. Б. Гуменюка і С. Шергіна. К. : Університет «Україна», 2009. 508 с.

Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с.

Ильин И.В. Глобалистика в контексте политических процессов / И.В. Ильин. М.: МГУ, 2010. 304 с.

Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.

Кулматов К. Н. Региональные аспекты международных отношений / К. Н. Кулматов, А. В. Митрофанова. М.: Восток-Запад, 2010. 536 с.

Лексин В.Н. Государство и регионы: Теория и практика государственного регулирования территориального развития / В.Н. Лексин, А.Н. Швецов. М., 2007. 368 с.

Региональная политика стран ЕС / Центр европейских исследований ИМЭМО РАН. Отв. ред. А.В. Кузнецов. М., ИМЭМО РАН, 2009. 230 с.

Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Дж. Стігліц. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 362 с.

Чумаков, А.Н. Глобализация. Контуры целостного мира. М.: Издательство "Проспект", 2016. 525 с.

Тема 4. Процеси європейської інтеграції та регіоналізації

Питання до теми самостійної роботи:

1. Зробіть порівняльний аналіз історичні форм європейської інтеграції у Давнину та Середні віки.
2. Якими були інтеграційні та дезінтеграційні наслідки Реформації?
3. Схарактеризуйте форми європейської інтеграції Нового часу.
4. У чому полягає значення діяльності Р. Н. Куденхове-Калергі та створення Пан'європейського союзу для подальшої інтеграції Європи?
5. Під впливом яких чинників формувалися погляди прихильників європейської інтеграції після Другої світової війни?
6. Зробіть порівняльний аналіз ефективності діяльності регіональних об'єднань Західної та Східної Європи в 50-х - 80-х роках.

7. Якими були причини та наслідки підписання "Угоди про Європейський Союз"?
8. У чому полягають особливості інтеграційних процесів на пострадянському просторі?

Література:

- Бєбик В. М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. М. Бєбик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтерьова. К.: Університет «Україна», 2006. 208 с.
- Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
- Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія: Велика Британія в європейських інтеграційних процесах / В. Ю. Крушинський. К.: ВПЦ «Київській ун-т», 2003. 214 с.
- Левандовский А. Карл Великий. Через империю к Европе / А. Левандовский. М. : Соратник, 1995. 272 с.
- Малик Я. Й. Організація Північноатлантичного Договору: зміст і характер діяльності: навчальний посібник / Я. Й. Малик, Ю. М. Мороз. Львів: ПАІС, 2006. 90 с.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ні роки): Підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
- Региональная политика стран ЕС / Центр европейских исследований ИМЭМО РАН. Отв. ред. А.В. Кузнецов. М., ИМЭМО РАН, 2009. 230 с.

Тема 5. Процеси політичної регіоналізації на Американському континенті **Питання до теми самостійної роботи:**

1. Визначте основні риси процесів регіоналізації у доколумбовій Америці та у колоніальний період.
2. Як вплинули на інтеграційні й дезінтеграційні процеси на Американському континенті створення США та проголошення незалежних держав Латинської Америки?
3. Чи можна вважати результатом реалізації «Доктрини Монро» створення першої регіональної політичної організації Америки – Панамериканського союзу?
4. Як відбувалася військова інтеграція країн Америки під час та після завершення Другої світової війни?
5. У чому полягають причини створення та напрями діяльності Організації американських держав?
6. Зробіть порівняльний аналіз діяльності субрегіональних об'єднань Латинської Америки.
7. Якими були причини та наслідки створення Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА)?

Література:

- Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
- Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.

- Кулматов К. Н. Региональные аспекты международных отношений / К. Н. Кулматов, А. В. Митрофанова. М.: Восток-Запад, 2010. 536 с.
- Мальков В. Л. Путь к имперству: Америка в первой половине XX в. / В. Л. Мальков. М.: Наука, 2004. 604 с.
- Мартынов Б. Ф. История международных отношений стран Латинской Америки (XX — начало XXI в.) / Б. Ф. Мартынов. М.: Навона. 2008. 424 с.
- Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
- Сударев В. П. Две Америки после окончания "холодной войны" / В. П. Сударев; Ин-т Латинской Америки РАН. М.: Наука, 2004. 205 с.
- Сударев В. П. Межамериканская система: генезис и эволюция (конец XIX — начало XXI века) / В. П. Сударев. М.: МГИМО, 2008. 316 с.

Тема 6. Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці

Питання до теми самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Давнину та Середні віки.
2. В чому полягали особливості процесів регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в XVI – першій половині XX ст.?
3. Якими були причини створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав?
4. Зробіть порівняльний аналіз діяльності регіональних військово-політичних організацій Близького та Середнього Сходу другої половини XX ст.
5. Яким чином арабо-ізраїльські війни вплинули на регіональні процеси?
6. В чому полягали завдання створення та основні напрями діяльності Організація ісламської конференції?
7. Схарактеризуйте основні напрями діяльності Організації Африканської Єдності (Африканського Союзу).

Література:

- Африка. Региональные аспекты глобальных проблем / Отв. ред. С. А. Бессонов. М.: Наука. 1996. 330 с.
- Африканская интеграция: социально-политическое измерение/ Отв. ред. Ю. В. Потемкин. М.: ИАФР РАН, 2003. 145 с.
- Бакланов А. Г. Ближний Восток: «дорожная карта» региональной безопасности / А. Г. Бакланов. М.: ИБВ, 2006. 136 с.
- Ближний Восток: проблемы региональной безопасности. М.: ИИИиБВ, 2000. 208 с.
- Богатырев, В. В. Региональная интеграция в современной Африке / В. В. Богатырев, Е. А. Волкова // Вестник Владимирского юридического института. 2009. № 2. С. 202–207.
- Богуславский, А. Африканский союз и ливийский кризис: кто услышал голос Африки? / А. Богуславский // Международная жизнь. 2011. № 11. С. 44–54.
- Будагьянц М. Виклики «Арабської весни»: соціально-психологічний та соціально-політичний аналіз / М. Будагьянц, Л. Осьодло // Наук. вісн. Львів. держ. у-ту внутр. справ. 2014. № 1. С. 48–57.
- Васильев Л.С. История Востока : в 2 т. 7-е изд. / Л.С. Васильев. М. Издательство Юрайт,, Т. 1. 2013, 722 с. 2019.Т. 2. 369 с.
- Велльхаузен Ю. Арабский халифат. Золотой век ислама / Ю. Велльхаузен. М: Центрполиграф, 2018. 351 с.

- Дьячков С. В. История средневекового Востока. Конспект лекцій / С. В. Дьячков. Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина. 2013. 420 с.
- История стран Азии и Африки после Второй мировой войны / ред. С. И. Лунев. М.: Юрайт, 2016. Ч. 1. 427 с.; Ч. 2. 255 с.
- Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С. Б. Сорочана і Л. В. Войтовича. Львів: Видавництво “Апріорі”, 2011. 880 с.
- Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки: [Посіб. для студ. істор. і гуманітар. фак-тів ун-в] / А.М. Козицький. Львів: Афіша, 2004. 430 с.
- Кудряшова И. В. Турция: национальные интересы и имперскость / И. В. Кудряшова, В. В. Матюхин // Политические науки. 2013. № 3. С. 117-136.
- Кон-Шербок Д. Палестино-израильский конфликт: Две точки зрения / Д. Кон-Шербок, Д. Эль-Алами. М.: Изд.-торговый дом «Гранд», Фаир-пресс, 2002. 316 с.
- Курбанов Р. А. Африканская интеграции: исторические аспекты / Р. А. Курбанов // Международное право и международные организации. 2016. № 1. С. 69–79.
- Марсден П. Талибан: Война и религия в Афганистане / П. Марсден: [пер. с нем.]. М.: Городец, 2002. 320 с.
- Мішин О. В. Особливості формування та функціонування безпекових механізмів Африканського союзу / О. В. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 95, ч. 1. С. 13–17.
- Москати С. Цивилизации Древнего Востока / С. Москати. М.: Центрполиграф, 2010. 318 с.
- Олимпиев А. Ю. Международные проблемы Ближнего Востока 1960-е - 2013 / А. Ю. Олимпиев, А. М. Хазанов. М.: Юнити-Дана, 2013. 351 с.
- Усов В. Африканский союз: цели и реальность / В. Усов // Азия и Африка сегодня. 2010. № 12. С. 21–26.
- Хрусталёв М.А. Международные отношения на Ближнем Востоке / М.А. Хрусталёв. М.: МГИМО (У); МИД РФ, 2002. 48 с.

Тема 7. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР

Питання до теми самостійної роботи:

1. Як вплинуло поширення буддизму на ментальне згуртування територій регіону?
2. У чому полягають головні особливості регіональної взаємодії у Східній та Південній Азії у Модернову добу?
3. Схарактеризуйте основні фактори розвитку підсистеми міжнародних відносин Південної Азії в середині ХХ – на початку ХХІ ст.
4. Чи можна вважати, що ядерний чинник й відповідний статус Індії та Пакистану істотно впливає на міжнародні відносини регіону?
5. У чому полягають основні причини створення та еволюції АСЕАН?
6. Під впливом яких чинників відбувався процес створення та діяльності АТЕС?
7. Схарактеризуйте зміст Шанхайської декларації 1996 р. та основні напрями регіонального співробітництва в рамках ШОС.

Література:

- Азиатско-тихоокеанский регион в условиях глобализации / Отв. ред. Е. П. Бажанов. М.: Научная книга, 2001. 320 с.
- Алимов Р. Шанхайская организация сотрудничества: глобальный профиль в международных отношениях / Р. Алимов. М.: Весь Мир, 2018. 400 с.

АСЕАН в начале XXI века: Актуальные проблемы и перспективы / Отв. ред.: Е. В. Кобелев, Г. М. Локшин, Н. П. Малетин; Институт Дальнего Востока РАН. М.: Форум, 2010. 368 с.

Белокреницкий В.Я. Южная Азия в мировой политике / В.Я. Белокреницкий В. М. Москаленко, Т. Л. Шаумян. М.: Междунар. отношения, 2003. 368 с.

Белокреницкий В.Я. Восток в мирополитических процессах. Азия и Африка в истории международных отношений и современной мировой политике / В.Я. Белокреницкий. М.: Институт востоковедения РАН, 2010. 320 с.

«Большая Восточная Азия»: мировая политика и региональные трансформации / Под общей ред. А. Д. Воскресенского. М.: МГИМО-Университет, 2010. 444 с.

Восток и политика. Политические системы, политические культуры, политические процессы / ред. А. Д. Воскресенского. М.: Аспект Пресс, 2015. 624 с.

Восточная Азия между регионализмом и глобализмом. М.: Наука, 2004. 282 с.

Виноградов А. В. Китайская модель модернизации. Поиски новой идентичности. 2-е изд, испр. и доп. / А.В. Виноградов. М.: НОФМО, 2008. 368 с.

Дьячков С. В. История средневекового Востока. Конспект лекций / С. В. Дьячков. Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина. 2013. 420 с.

Ігнат'єв П.М. Індія на шляху до лідерства в Південній Азії / П.М. Ігнат'єв. Чернівці: Книги – XXI, 2006. 504 с.

Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки: [Посіб. для студ. істор. і гуманітар. фак-тів ун-в] / А.М. Козицький. Львів: Афіша, 2004. 430 с.

Колдунова Е. В. Роль Шанхайской организации сотрудничества в регионе Центральной Азии: сравнительный анализ исследовательских дискурсов / Е. В. Колдунова // Сравнительная политика. 2013. №2. С. 60-69.

Комиссина И.Н. Шанхайская организация сотрудничества: становление новой реальности / И. Н. Комиссина, А. Куртов А. Под ред. Е.М. Кожокина. Рос. ин-т стратегических исследований. М.: Изд-во РИСИ, 2005. 119 с.

Малетин Н. П. АСЕАН: четыре десятилетия развития / Н. П. Малетин. М.: МГИМО, 2007. 312 с.

Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.

Москати С. Цивилизации Древнего Востока / С. Москати. М.: Центрполиграф, 2010. 318 с.

Никитина Ю. ОДКБ и ШОС: модели регионализма в сфере безопасности / Ю.А. Никитина. М.: Навона, 2009. 200 с.

Цыганов Ю. Тайвань в структуре региональной безопасности Восточной Азии / Ю. Цыганов. М.: Academia, 1999. 152 с.

Чан Хъеп. История Ассоциации государств Юго-Восточной Азии (АСЕАН) 1967 - 2000 гг. М. Изд-во РУДН, 2002. 158 с.

Шанхайская организация сотрудничества: к новым рубежам развития / Сост.: А.Ф. Клименко. М.: Ин-т Дальн. Вост., 2008. 400 с.

Шаумян Т.Л. Индия, ШОС и БРИКС в современной геополитике // Сравнительная политика. 2013. №3 (13). С. 44-64.

Тема 8. Міжнародна діяльність політичних еліт. Політичні еліти Європи

Питання до теми самостійної роботи:

1. Яким чином міжнародна діяльність політичних еліт впливає на процеси регіоналізації?

2. Визначте поняття міжнародної регіональної еліти.

3. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності політичних еліт Європи в античну добу та добу Середньовіччя.
4. Схарактеризуйте зовнішньополітичні імперативи європейської буржуазії Нового часу.
5. Проаналізуйте зовнішньополітичні доктрини європейських правлячих кіл в ХХ ст.
6. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності радянської партійної еліти та партійної еліти комуністичних країн Центрально-Східної Європи.
7. Схарактеризуйте особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору
8. У чому полягають головні протиріччя та загальні регіональні інтереси політичних еліт країн сучасної Європи?

Література:

- Ашин Г.К. Элитология. Учебное пособие для гуманитарных вузов / Г.К. Ашин. М.: МГИМО–Ун-т, 2005.
- Барабанов О. И. Глобальное управление / О. И. Барабанов, В. А. Голицын, В. В. Терещенко. М.: МГИМО, 2006. 256 с.
- Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с.
- Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб / О. П. Іваницька. К.:Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
- Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV - початку ХХІ століть : навч. посіб. / [Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов [та ін.] ; за ред. Ю. А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2012. 438 с.
- Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошедін, Л. А. Шереметьєва ; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с
- Колесницкий Н. Ф. «Священна Римская империя»: притязания и действительность / Н. Ф. Колесницкий. М.: Наука, 1977. 212 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
- Котта М. Политические элиты и становление политической системы на примере Евросоюза / М. Котта // Сравнительная политика. 2012; №3(9). С. 24-45.
- Лапина Н.Ю. Стратегия региональных элит: экономика, модели власти, политический выбор / Н.Ю. Лапина. М.: ИНИОН РАН, 2000. 198 с.
- Лапина Н.Ю. Политическая элита Франции: мотивация, карьерные траектории, профессия политика в начале ХХІ века. // Власть и элиты: Альманах. Вып. 1. СПб.: Интерсоцис. 2014. С. 1-5.
- Левандовский А. Карл Великий. Через империю к Европе / А. Левандовский. М. : Соратник, 1995. 272 с.
- Моска Г. Правящий класс // Социологические исследования. 1994. № 10. С. 187-198;
- Элдерсфельд С. Дж. Политические элиты в современных обществах: эмпирические исследования и демократическая теория / С. Дж. Элдерсфельд // Политические науки. Элиты в сравнительно- исторической перспективе. М., 1998. С. 21-23.

Тема 9. Міжнародна діяльність політичних еліт Америки

Питання до теми самостійної роботи:

1. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності політичних еліт доколумбової Америки та періоду Великих географічних відкриттів.
2. Як зовнішньополітичні доктрини колоніальних еліт Америки вплинули на причини та хід Американської революції XVI-XVIII ст.?
3. Схарактеризуйте напрями міжнародної діяльності політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в XIX - першій половині XX ст.
4. Яким чином інтереси політичних еліт США і Канади сприяли процесам регіоналізації в другій половині XX ст.
5. У чому полягають причини змін в політичній системі і зовнішньополітичних доктринах політичних еліт латиноамериканських країн в другій половині XX ст.?
6. Схарактеризуйте напрями регіонального співробітництва політичних еліт країн Латинської Америки в другій половині XX ст.
7. Якими є головні особливості розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США та її ролі в процесах сучасної регіоналізації?

Література:

Американская политическая элита [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://helpiks.org/2-29872.html>.

Ашин Г.К. Элитология. Учебное пособие для гуманитарных вузов / Г.К. Ашин. М.: МГИМО–Ун-т, 2005.

Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.

Джефферсон Д. Великая Америка. Тайная сила власти / Т. Джефферсон. М.: Алгоритм, 2017. 256 с.

Дубова Л. Клан Кеннеди / Л. Дубова, Г. Чернявский. М.: Молодая гвардия, 2014. 736 с.

Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. Посіб / О. П. Іваницька. К.:Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.

Жирнов О. А. Новое «издание» панамериканизма. Латиноамериканская политика Дж. Буша / О. А. Жирнов, И. К. Шереметьев. М.: ИНИОН РАН 2005. 132 с.

Интеграция в Западном полушарии на пороге XXI века / Под. ред. А.Н. Глинкина. М.: ИЛА РАН, 1999. 361 с.

Кофман А. Ф. Под покровительством Сантьяго. Испанское завоевание Америки и судьбы знаменитых конкистадоров / А. Ф. Кофман. СПб.: Крига, 2017. 1032 с.

Кузьмин В. В. Латинская Америка: интеграция и двусторонние экономические связи / В. В. Кузьмин // Латинская Америка. 2008. № 2. С. 35—49.

Макарычев М. А. Фидель Кастро / М. А. Макарычев. М.: Молодая гвардия, 2017. 937 с.

Мальков В. Л. Путь к имперству: Америка в первой половине XX в. / В. Л. Мальков. М. : Наука, 2004. 604 с.

Мартынов Б. Ф. История международных отношений стран Латинской Америки (XX — начало XXI в.) / Б. Ф. Мартынов. М.: Навона. 2008. 424 с.

Моска Г. Правящий класс // Социологические исследования. 1994. № 10. С. 187-198;

Пленков О. Ю. Новейшая история стран Европы и Америки : учебник для академического бакалавриата / О. Ю. Пленков. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Издательство Юрайт, 2016. 399 с.

Политические элиты США [Електронний ресурс] Режим доступа до: <https://cyberleninka.ru/article/v/istoricheskaya-evolyutsiya-politicheskoy-elity-ssha>

- Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Дж. Стігліц. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 362 с.
- Сударев В.П. Две Америки после окончания "холодной войны" / В. П. Сударев ; Ин-т Латинской Америки РАН. М. : Наука, 2004. 205 с.
- Сударев В. П. Межамериканская система: генезис и эволюция (конец XIX — начало XXI века) / В. П. Сударев. М.: МГИМО, 2008. 316 с.
- США і світ XXI століття : монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І. М., Шергін С.О. та інші. К.: Центр вільної преси, 2013. 620 с.
- Хэммонд И. Конкистадоры. История испанских завоеваний XV—XVI вв. / И. Хэммонд. М.: ЗАО «Центрполиграф», 2002. 400 с.
- Чернявский Г. И. Рейган / Г. И. Чернявский, Л. Л. Дубова. М.: Издательство: Молодая гвардия, 480 с.
- Элдерсфельф С. Дж. Политические элиты в современных обществах: эмпирические исследования и демократическая теория / С. Дж. Элдерсфельф // Политические науки. Элиты в сравнительно- исторической перспективе. М., 1998. С. 21-23.

Тема 10. Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки

Питання до теми самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте процес формування політичних еліт та їх зовнішньополітичних інтересів на Стародавньому Сході.
2. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки в епоху Візантійської імперії й Арабського халіфату.
3. Яким чином зовнішньополітичні інтереси і діяльність еліт Османської імперії сприяли процесам регіоналізації?
4. Як процеси деколонізації на Близькому і Середньому Сході й в Африці позначилися на міжнародній діяльності місцевих еліт?
5. Яке значення у протистоянні регіональних еліт мали конфесійні, ідеологічні, національні фактори?
6. Схарактеризуйте сучасні форми взаємодії еліт регіону й пошук спільних форм політичної та економічної співпраці на регіональному рівні у постбіполярний період.
7. Наведіть приклади політичної, економічної, фінансової активності політичних еліт регіону за його межами на початку XXI ст.

Література:

- Ашин Г.К. Элитология. Учебное пособие для гуманитарных вузов / Г.К. Ашин. М.: МГИМО–Ун-т, 2005.
- Африканская интеграция: социально-политическое измерение/ Отв. ред. Ю. В. Потемкин. М.: ИАФР РАН, 2003. 145 с.
- Барабанов О. И. Глобальное управление / О. И. Барабанов, В. А. Голицын, В. В. Терещенко. М.: МГИМО, 2006. 256 с.
- Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с.
- Белокреницкий В.Я. Восток в мирополитических процессах. Азия и Африка в истории международных отношений и современной мировой политике / В.Я. Белокреницкий. М.: Институт востоковедения РАН, 2010. 320 с.
- Васильев Л.С. История Востока : в 2 т. 7-е изд. / Л.С. Васильев. М. Издательство Юрайт,, Т. 1. 2013, 722 с. 2019.Т. 2. 369 с.
- Восток и политика. Политические системы, политические культуры, политические процессы / ред. А. Д. Воскресенского. М. : Аспект Пресс, 2015. 624 с.

Дьячков С. В. История средневекового Востока. Конспект лекций / С. В. Дьячков. Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина. 2013. 420 с.

История стран Азии и Африки после Второй мировой войны / ред. С. И. Лунев. М.: Юрайт, 2016. Ч. 1. 427 с.; Ч. 2. 255 с.

Моска Г. Правящий класс // Социологические исследования. 1994. № 10. С. 187-198.

Элдерсфельд С. Дж. Политические элиты в современных обществах: эмпирические исследования и демократическая теория / С. Дж. Элдерсфельд // Политические науки. Элиты в сравнительно- исторической перспективе. М., 1998. С. 21-23.

Элиты стран Востока : [сборник статей] / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова, Ин-т стран Азии и Африки, Центр изучения совр. Проблем Юго-Восточной Азии и АТР ; под ред. А. Ю. Другова, Н. П. Малетина, О. В. Новаковой. М. : Ключ-С, 2011. 352 с.

Тема 11. Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР

Питання до теми самостійної роботи:

1. В чому особливості формування політичних еліт стародавньої Азії та їх зовнішньополітичних інтересів?

2. Чи змінилися в Середні віки у порівнянні з Давниною зовнішньополітичні інтереси еліт держав Азії?

3. Якою мірою політичні еліти країн Азії впливали на процеси взаємодії країн Сходу і Заходу в Новий час?

4. Схарактеризуйте причини та форми боротьби політичних еліт країн Азії за національне визволення.

5. Яким чином Холодна війна впливала на вибір векторів регіональної та позарегіональної співпраці азіатських політичних еліт?

6. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності п'яти поколінь політичної еліти КНР.

7. Проаналізуйте рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі.

8. В чому полягають основні протиріччя політичних еліт Азії та АТР на регіональному і глобальному рівні?

Література:

Ашин Г.К. Элитология. Учебное пособие для гуманитарных вузов / Г.К. Ашин. М.: МГИМО–Ун-т, 2005.

АСЕАН в начале XXI века: Актуальные проблемы и перспективы / Отв. ред.: Е. В. Кобелев, Г. М. Локшин, Н. П. Малетин; Институт Дальнего Востока РАН. М.: Форум, 2010. 368 с.

Барабанов О. И. Глобальное управление / О. И. Барабанов, В. А. Голицын, В. В. Терещенко. М.: МГИМО, 2006. 256 с.

Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с.

Белокреницкий В.Я. Южная Азия в мировой политике / В.Я. Белокреницкий В. М. Москаленко, Т. Л. Шаумян. М.: Междунар. отношения, 2003. 368 с.

Белокреницкий В.Я. Восток в мирополитических процессах. Азия и Африка в истории международных отношений и современной мировой политике / В.Я. Белокреницкий. М.: Институт востоковедения РАН, 2010. 320 с.

«Большая Восточная Азия» : мировая политика и региональные трансформации / Под общей ред. А. Д. Воскресенского. М.: МГИМО-Университет, 2010. 444 с.

Васильев Л.С. История Востока : в 2 т. 7-е изд. / Л.С. Васильев. М. Издательство Юрайт,, Т. 1. 2013, 722 с. 2019.Т. 2. 369 с.

Восток и политика. Политические системы, политические культуры, политические процессы / ред. А. Д. Воскресенского. М. : Аспект Пресс, 2015. 624 с.

Дьячков С. В. История средневекового Востока. Конспект лекцій / С. В. Дьячков. Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина. 2013. 420 с.

История стран Азии и Африки после Второй мировой войны / ред. С. И. Лунев. М. : Юрайт, 2016. Ч. 1. 427 с.; Ч. 2. 255 с.

Моска Г. Правящий класс // Социологические исследования. 1994. № 10. С. 187-198;

Пахомова Л.Ф. Элиты в странах Юго-Восточной Азии // Восточный социум. М.: ИВ РАН, 2007. С. 72-99.

Элдерсфельд С. Дж. Политические элиты в современных обществах: эмпирические исследования и демократическая теория / С. Дж. Элдерсфельд // Политические науки. Элиты в сравнительно- исторической перспективе. М., 1998. С. 21-23.

Элиты стран Востока : [сборник статей] / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова, Ин-т стран Азии и Африки, Центр изучения совр. Проблем Юго-Восточной Азии и АТР ; под ред. А. Ю. Другова, Н. П. Малетина, О. В. Новаковой. М. : Ключ-С, 2011.352 с.

Тема 12. Міжнародна діяльність регіональних політичних партій зарубіжних країн

Питання до теми самостійної роботи:

1. Назвіть головні фактори виникнення регіональних політичних партій країн сучасного світу.
2. В чому полягають особливості й якою є типологізація регіональних партій Європи?
3. Проаналізуйте головні проекти мікрорегіоналізації Європи.
4. Доведіть, що євроскептицизм можна вважати різновидом європейського регіоналізму.
5. Зробіть порівняльний аналіз поглядів і організаційних структур євроскептиків.
6. В чому полягають причини феномену «регіонально-федеральної» партії Баварії ХСС?
7. Порівняйте атлантичну (англо-саксонську) та європейську моделі регіональних виборів.
8. Наведіть приклади сучасних регіональних референдумів та їх наслідки.

Література:

Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с.

Бусыгина И.М. Регионы Германии / И. М. Бусыгина. М. : РОССПЭН, 2000. 351 с.

Василенко И.А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия / И. А. Василенко. М.: "Логос". 2001. 219 с.

Гелей С. Д. Політико-правові системи світу: навч. посіб. / С.Д. Гелей, С.М. Рутар. К.: Знання, 2006. 668 с.

Зонова Т. В. От Европы государств к Европе регионов? / Т. В. Зонова // Политические исследования. 1999. № 5. С. 155–164.

Иванов И. Д. Европа регионов / И.Д. Иванов. М.: Междунар. отношения, 1998. 192 с.

Иванов И. Д. Европа регионов / И.Д. Иванов. М.: Междунар. отношения, 1998. 192 с.

Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошедін, Л. А. Шереметьєва ; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с

Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.

Котта М. Политические элиты и становление политической системы на примере Евросоюза / М. Котта // Сравнительная политика. 2012; №3(9). С. 24-45.

Кулматов К. Н. Региональные аспекты международных отношений / К. Н. Кулматов, А. В. Митрофанова. М.: Восток-Запад, 2010. 536 с.

Минтцель Й.А. Христианско-Социальный союз (ХСС) — политика для Баварии и Германии / Й.А. Минтцель // Актуальные проблемы Европы. 2007. № 1. С. 101-127.

Попов И. Д. Христианско-Социальный союз в Баварии: организационное и идейное становление (1945-1949 гг.) / И. Д. Попов. Саарбрюкен: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2011. 252 с.

Региональная политика стран ЕС / Центр европейских исследований ИМЭМО РАН. Отв. ред. А.В. Кузнецов. М., ИМЭМО РАН, 2009. 230 с.

Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / За ред. С. Максименка. К.: Логос, 2000. 72 с.

Тарнавський О. Формування поняття та типологій євроскептицизму / О. Тарнавський // Гілея: науковий вісник. 2016. № 109. С. 338-343.

Тема 13. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу

Питання до теми самостійної роботи:

1. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності організованої злочинності у Давнину, Середні віки та Новий час.

2. Схарактеризуйте основні етапи історії міжнародної організованої злочинності в ХХ столітті.

3. Назвіть приблизні обсяги грошових оборотів транснаціональних злочинних організацій та їхні політичні проекти на національному, регіональному, глобальному рівнях.

4. Як саме сучасна організована злочинність встановлює контроль над державними інститутами окремих країн та впливає на прийняття рішень щодо питань регіоналізації та інтеграції?

5. В чому причина успіхів італійських злочинних угруповань на національному, регіональному, глобальному рівнях?

6. Яке місце у сучасній міжнародній діяльності посідає організована злочинність країн Центрально-Східної Європи та СНГ.

7. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності організованої злочинності країн Європи, Азії, Африки, Америки.

Література:

Бельсон Я.М. Интерпол в борьбе с уголовной преступностью / Я. М. Бельсон. М.: Наука, 2015. 240 с.

Биленчук П. Д. Транснациональная преступность: состояние и трансформация / П. Д. Биленчук, С. Е. Еркенов, А. В. Кофанов. К.: Атика, 1999. 276 с.

Дикки Дж. Коза Ностра. История сицилийской мафии / Дж. Дикки. М.: Эксмо, 2007. 528 с.

- Долгова А. И. Организованная преступность / А. И. Долгова. М., 2014. 467 с.
- Лилли П. Грязные сделки. Тайная правда о мировой практике отмыwania денег, международной преступности и терроризме / П. Лилли. М.:, 2015. 400 с.
- Лунеев В. В. Преступность XX века: мировые, региональные и российские тенденции / В. В. Лунеев. М., 2005. 912 с.
- Раззаков Ф. Бандиты времен социализма (Хроника российской преступности 1917 - 1991 гг.). / Ф. Раззаков. М.: Мир, 2016. 528 с.

Тема 14. Регіональні політичні конфлікти

Питання до теми самостійної роботи:

1. В чому полягають сутність та базові причини регіональних політичних конфліктів?
2. Зробіть порівняльний аналіз історичних форм регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час.
3. Схарактеризуйте особливості регіональних політичних конфліктів у XX ст.
4. Порівняйте види регіональних політичних конфліктів сучасності.
5. Чим відрізняються один від одного націонал-сепаратизм, політичний екстремізм, тероризм?
6. В чому полягають причини політизації ісламу та якими є її наслідки в різних регіонах світу?
7. Схарактеризуйте особливості етнонаціональних та політичних конфліктів на пострадянському просторі.

Література:

- Бакланов А. Г. Ближний Восток: «дорожная карта» региональной безопасности / А. Г. Бакланов. М.: ИБВ, 2006. 136 с.
- Ближний Восток: проблемы региональной безопасности. М.: ИИИиБВ, 2000. 208 с.
- Блищенко В. И. Региональные конфликты и международное право (вторая половина XX - начало XXI века: Учебное пособие / В. И. Блищенко, М. М. Солнцева. М.: «Издательский дом "Городец"». 2005. 495 с.
- Звягельская И. Д. Специфика этнополитических конфликтов и подходы к их урегулированию: Учебное пособие / И. Д. Звягельская. М.: Навона, 2008. 160 с.
- Кавтарадзе С. Д. Этнополитические конфликты на постсоветском пространстве / С. Д. Кавтарадзе. М.: Экзамен. 2005. 224 с.
- Конфликты на Востоке: этнические и конфессиональные / Под ред. А.Д. Воскресенского. М.; Аспект пресс, 2008. 512 с.
- Пряхин В.Ф. Региональные конфликты на постсоветском пространстве: (Абхазия, Южная Осетия, Нагорный Карабах, Приднестровье, Таджикистан) / В. Ф. Пряхин. М.: ООО «Издательство ГНОМ и Д». 2002. 312 с.

Тема 15. Україна в інтеграційних процесах сучасності

Питання до теми самостійної роботи:

1. Яке місце посідали українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку?
2. Схарактеризуйте історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України.
3. Як національні інтереси України збігаються з її участю в сучасних процесах макрорегіоналізації?
4. Розкрийте особливості еволюції політики України щодо інтеграційних проектів на пострадянському просторі.

5. В чому полягають причини євроатлантичної інтеграції України?
6. Як регіональна еліта впливає на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні?
7. Схарактеризуйте регіональні рухи й організації України.

Література:

- Андрусів В. Українська еліта: звідки наш досвід / В. Андрусів. - Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2009/11/06/104771.htm>
- Беззуб І. Регіональна політика в Україні: сучасний стан та стратегія реформування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.nbuviap.gov.ua/index.php?...id..>
- Головатий М. Кому служить наша еліта? // Персонал плюс. 2007. № 22.
- Гошовська В. А. Українська еліта у державотворчому процесі сучасної України / В. А. Гошовська. К. : НАДУ, 2013. 201 с.
- Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ%20Рег%20он%20пол%20т%20\[Режим%20совместимости\].pdf](https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ%20Рег%20он%20пол%20т%20[Режим%20совместимости].pdf)
- Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен / А. Зленко. Х.: Фолио, 2004. 559 с.
- Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
- Кремень В.Г. Україна: ідентичність у добу глобалізації (начерки метадисциплінарного дослідження) : [наук. вид.] / В. Г. Кремень, В. М. Ткаченко / В. Г. Кремень. К. : Знання України, 2013. 416 с.
- Культурно-цивілізаційний простір Європи і України: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: кол. монографія / керівник авторського колективу А.І Кудряченко // Інститут європейських досліджень НАН України. К. : Університет "Україна", 2010. 405 с.
- Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник / О. С. Кучик, О. А. Заяць. К.: Знання, 2010. 334 с.
- Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: монографія / за заг. ред. С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. К. : ДАУ при МЗС України, 2017. 440 с.
- Новітні виклики у відносинах України та ЄС : монографія / Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін, М. Є. Чулаєвська [та ін.] ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Л. А. Шереметьєвої. Київ : НАДУ, 2016. 136 с.
- Парахонський Б.О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. : [наук. вид.] / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська ; Нац. ін-т стратег. дослідж. К. : НІСД, 2015. 98 с.
- Регіональний портрет України / С. А. Горобчишина, Т. В. Колосова, М. В. Лациба та ін. К.: УНЦПД, 2003. 336 с.
- Телешун С. Политическая элита в Украине. Новая система власти // С. Телешун, А. Колпаков. - Режим доступу : <http://rus.for-ua.com/analit/2002/07/18/132522.html>
- Ткаченко В. Україна: quo vadis – куди йдемо? / В. Ткаченко. К.: ЛОГОС УКРАЇНА, 2017. 422 с.
- Україна і світ: прагнення змін / М. Антонович, Н. Висоцька, С.Курбатов [та ін.]. К.: Дух і літера, 2010. 448 с.
- Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.
- Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі XXI століття / Ю. Щербак. К.: Дух і Літера, 2003. 578 с.

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післяатестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни

ЗРАЗОК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Якою є структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах?
2. У чому різниця між регіоналізацією та регіоналізмом?
3. Під впливом яких чинників формувалися погляди прихильників європейської інтеграції після Другої світової війни?
4. Якими були причини та наслідки створення Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА)?

ЗРАЗОК ТЕСТІВ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Асоціація регіональних досліджень заснована в 1965 р. у :

- A. КНР;
- B. Індії;
- C. Великій Британії;
- D. Іспанії.

2. Маастрихтський договір про Європейський Союз був підписаний у :

- A. 1980 р.
- B. 1987 р.
- C. 1992 р.
- D. 1999 р.

3. У 2015 р. працю під назвою «На захист регіонознавства в глобалізованому світі» надрукував :

- A. Стівен Хенсон;
- B. Барак Обама;
- C. Микола Баранський;
- D. Альберт Гор.

Завдання для підсумкового контролю

1. Проблема інституціоналізації і самоназви міжнародно-політичного регіонознавства.
2. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин.
3. Об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіонознавства.
4. Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин.
5. Проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон».
6. Класифікація регіонів.
7. Міжнародно-політичні регіони на макрорегіональному і субрегіональному рівнях.
8. Структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах
9. Системний підхід під час аналізу регіональних аспектів міжнародних відносин.
10. Держави, імперії й регіони Стародавнього світу.
11. Феодальна роздробленість і централізація в Середні віки.
12. Абсолютизм, колоніалізм і національно-визвольний рух Нового часу.
13. Сучасна глобалізація і регіоналізація. Проблеми, що породжуються глобалізацією.

14. Соціально-економічні, політичні та культурні наслідки глобалізації для регіонів світу.
15. Регіоналізація як закономірний наслідок глобалізації.. Регіоналізація та регіоналізм.
16. Теоретичні підходи до аналізу феномена регіоналізації.
17. Сучасні геополітичні моделі регіоналізації.
18. Історичні форми європейської інтеграції в Давнину.
19. Історичні форми європейської інтеграції в Середні віки.
20. Історичні форми європейської інтеграції Модернової доби.
21. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі в першій половині ХХ ст.
22. Початковий етап західноєвропейської інтеграції (до 1957 р.)
23. Регіональні об'єднання Західної Європи в другій половині 50-х - 80-ті роки.
24. Регіональна інтеграція країн Східної Європи в кінці 1940-х - 1980-ті роки.
25. Підготовка та реалізація "Угоди про Європейський Союз".
26. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі.
27. Перспективи та проблеми європейської інтеграції. Брекзит 2016.
28. Європейська регіональна інтеграція і НАТО.
29. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі.
30. Процеси регіоналізації у доколумбовій Америці та в період Великих географічних відкриттів.
31. Інтеграційні й дезінтеграційні процеси в Америці в кінці ХVІІІ – на початку ХХ ст. Перша регіональна політична організація Америки – Панамериканської союз.
32. Військова інтеграція країн Америки під час та по закінченні Другої світової війни.
33. Створення та діяльність Організації американських держав.
34. Особливості регіональної взаємодії в Американському регіоні в епоху Холодної війни.
35. Інтеграційні процеси в Південній Америці на зламі ХХ – ХХІ ст. Створення та основні напрямки діяльності МЕРКОСУР.
36. Інтеграція північноамериканських держав в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
37. Регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Давнину та Середні віки.
38. Процеси регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в ХVІ – першій половині ХХ ст.
39. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав.
40. Регіональні військово-політичні організації Близького та Середнього Сходу другої половини ХХ ст. .
41. Арабо-ізраїльські війни та їх вплив на регіональні процеси.
42. Інтеграційні процеси в арабському світі в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.(ОАР, Хашимітська Арабська Федерація та ін.)
43. Організація ісламської конференції : завдання та основні напрями діяльності.
44. Процес деколонізації Африки і формування ідей панафриканізму. Проекти регіоналізації на 1-й конференції народів Африки в Аккрі (1958).
45. Створення та основні напрями діяльності Організації Африканської Єдності (ОАЄ).
46. Політичні та поргівельно-економічні регіональні об'єднання сучасної Африки .
47. Регіони Східної та Південної Азії у Давнину та в Середні віки.
48. Особливості регіональної взаємодії у Східній та Південній Азії у Модернову добу.
49. Регіональні політичні процеси в Азії в 1914-1945 рр.
50. Загальна характеристика та фактори розвитку підсистеми міжнародних відносин Південної Азії в середині ХХ – на початку ХХІ ст.
51. Індо-пакистанські конфлікти та проблема безпеки у Східній Азії. Ядерний чинник в міжнародних відносинах регіону.
52. Створення та еволюція АСЕАН.

53. Причини перетворення Китаю на сучасного економічного лідера регіону.
54. Шанхайська декларація 1996 р. Основні напрями регіонального співробітництва в рамках ШОС.
55. Основні параметри регіональної політики Австралії та Нової Зеландії.
56. Поняття «політична еліта», її структура та функції. Міжнародна регіональна та глобальна еліти.
57. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи в античну епоху.
58. Міжнародна діяльність політичних європейських еліт епохи Середньовіччя. Роль Церкви і лицарської ідеології в процесі формування її зовнішньополітичних доктрин.
59. Зовнішньополітичні імперативи європейської буржуазії Нового часу.
60. Зовнішньополітичні інтереси еліт країн Західної Європи в XX ст.
61. Партійна еліта СРСР та комуністичних країн Центрально-Східної Європи та її діяльність в регіональних організаціях.
62. Особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору.
63. Європейські політичні еліти і сучасний етап регіоналізації.
64. Політичні еліти доколумбової Америки та періоду Великих географічних відкриттів.
65. Зовнішньополітичні доктрини колоніальних еліт Америки XVI-XVIII ст. Зіткнення інтересів еліт та Американська революція.
66. Зовнішньополітична діяльність еліт Південної та Північної Америки в XIX ст.
67. Міжнародна діяльність політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в кінці XIX - першій половині XX ст.
68. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт США і Канади в другій половині XX ст.
69. Напрями регіонального співробітництва політичних еліт країн Латинської Америки в другій половині XX ст.
70. Сучасний етап розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США.
71. Роль еліт латиноамериканських країн в процесах сучасної регіоналізації
72. Зовнішньополітична діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу й Африки у Давнину та Середні віки.
73. Османська імперія як регіональний лідер і зміни в етно-конфесійному складі та доктринах регіональних еліт.
74. Колоніальні захоплення європейців і створення колоніальної еліти в Африці, на Близькому і Середньому Сході.
75. Вплив деколонізації і Холодної війни на зовнішньополітичні пріоритети еліт в країнах Близького і Середнього Сходу та Африки.
76. Особливості складу та зовнішньополітичних інтересів політичних еліт Близького і Середнього Сходу в кінці XX – на початку XXI ст.
77. Форми співробітництва та протистояння політичних еліт країн Африки в кінці XX – на початку XXI ст.
78. Використання в політичних цілях релігійного фундаменталізму сучасними елітами Близького і Середнього Сходу та Африки.
79. Особливості формування політичних еліт країн Азії у Давнину та в Середні віки й їх зовнішньополітичні інтереси.
80. Політичні еліти країн Азії доби Нового часу в процесах регіональної взаємодії Сходу і Заходу.
81. Боротьба політичних еліт країн Азії за національне визволення в першій половині XX ст. та проекти регіональної інтеграції.
82. Холодна війна і проблема вибору вектора регіональної і позарегіональної співпраці азіатських політичних еліт.
83. Процес формування і склад комуністичних еліт КНР, ДРВ (СРВ), КНДР.

84. Генезис сучасної політичної еліти Китаю.
85. Рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі.
86. Основні суперечності сучасних політичних еліт Азії і АТР на регіональному і глобальному рівні.
87. Фактори виникнення регіональних політичних партій країн сучасного світу.
88. Особливості та типологізація регіональних партій Європи.
89. Регіони та регіональні партії як учасники міжнародних відносин: досвід регіонального розвитку Євросоюзу.
90. Євроскептицизм як різновид європейського регіоналізму. Погляди і організаційні структури євроскептиків.
91. Причини феномену та основні напрями діяльності «регіонально-федеральної» партії Баварії ХСС.
92. Моделі регіональних виборів та регіональні референдуми.
93. Макрорегіональний рівень міжнародної діяльності регіональних партій.
94. Міжнародна організована злочинність у Давнину, Середні віки та Новий час.
95. Основні етапи історії міжнародної організованої злочинності в XX столітті.
96. Сучасна організована злочинність: визначення та напрями діяльності в добу глобалізації.
97. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Західної Європи.
98. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Центрально-Східної Європи та СНГ.
99. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Північної Америки.
100. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Південної Америки.
101. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Азії та Африки.
102. Сутність та базові причини регіональних політичних конфліктів.
103. Історичні форми регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час.
104. Особливості регіональних політичних конфліктів у XX ст.
105. Типологізація та види регіональних політичних конфліктів сучасності.
106. Прояв регіоналістських і сепаратистських тенденцій в політиці еліт. Поміркована, радикальна, екстремістська форми регіоналізму.
107. Поняття, сутність, регіональні рівні націоналізму, націонал-сепаратизму, політичного екстремізму, тероризму.
108. Політизація ісламу та її наслідки для розвитку конфліктів на мікро- і макрорегіональному рівні.
109. Особливості етнонаціональних та політичних конфліктів на пострадянському просторі.
110. Управління регіональним конфліктом.
111. Стратегії врегулювання регіональних конфліктів.
112. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку.
113. Історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України.
114. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації.
115. Політика України щодо інтеграційних проектів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАзЕС, ГУУАМ тощо.
116. Євроатлантична інтеграція України. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з НАТО та ЄС.
117. Сутність і зміст регіональної політики України. Сучасна політика децентралізації.
118. Історія формування та сучасний склад політичної еліти в Україні.
119. Регіональна еліта і механізми її впливу на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні.
120. Регіональні рухи й організації України.

